

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

**Daňový systém Norska
a jeho porovnání s českým daňovým systémem**

**The tax system of Norway
and its comparison with the Czech tax system**

Kristýna Krulišová

Plzeň 2012

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta ekonomická

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kristýna KRULIŠOVÁ**
Osobní číslo: **K09N0092P**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **Daňový systém Norska a jeho porovnání s českým daňovým systémem**
Zadávací katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Popište hlavní rysy ekonomiky Norska.
2. Charakterizujte daňový systém Norska.
3. Objasněte, jaký vliv má daňový systém Norska na životní úroveň obyvatel.
4. Na vybraných daních porovnejte norský a český daňový systém.
5. Zhodnoťte daňový systém Norska a navrhněte doporučení pro český daňový systém.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **60 - 80 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **HARDING, A.; GUPTA A.** *Modelling our Future: Population Ageing, Social Security and Taxation.* Amsterdam: Elsevier Science, 2007. ISBN 978-0762313433
- **CHRISTIANSEN, V.** *Norwegian Income Tax Reforms.* Munich: CESifo DICE, 2004. ISBN 82-995331-3-9
- **VANČUROVÁ, A. a kol.** *Daňový systém ČR aneb učebnice daňového práva.* Praha: VOX, 2008. ISBN 978-80-86324-72-2
- *OECD Organisation for Economic Co-operation and Development. OECD Economic surveys: Norway 2010.* OECD Publishing, 2010. ISBN 978-92-64-07712-6
- *Daňové zákony v platném znění.*

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Mgr. Dana Bárková, Ph.D.

Katedra správního práva

Datum zadání diplomové práce:

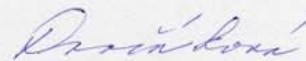
30. listopadu 2011

Termín odevzdání diplomové práce:

27. dubna 2012

Doc. Dr. Ing. Miroslav Plevný
děkan

Prof. Ing. Lilia Dvořáková, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. listopadu 2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„ Daňový systém Norska a jeho porovnání s českým daňovým systémem “

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce
Ing. Mgr. Dany Bárkové, Ph.D. za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne .....

.....

podpis autora

OBSAH

ÚVOD A CÍL PRÁCE.....	6
1 CHARAKTERISTIKA NORSKA.....	8
1.1 Geografie, klima a populace.....	8
1.1.1 Geografie.....	8
1.1.2 Klima.....	9
1.1.3 Populace.....	9
1.1.4 Vzdělání.....	9
1.2 Politika, vláda a právní systém.....	10
1.2.1 Politické strany.....	10
1.3 Charakteristika ekonomiky Norska.....	12
1.4 Průmysl.....	13
1.5 Zemědělství.....	13
1.6 Export.....	14
1.7 Import.....	15
1.8 Předpokládaný vývoj ekonomiky.....	15
2 TEORETICKÝ ÚVOD DO DAŇOVÉ PROBLEMATIKY.....	17
2.1 Daň.....	17
2.2 Vlastností daně.....	17
2.3 Funkce daní.....	18
2.4 Třídění daní.....	19
2.5 Základní pojmy z daňové problematiky.....	20
3 DAŇOVÝ SYSTÉM NORSKA.....	22
3.1 Vývoj daňového systému Norska.....	22
3.2 Charakteristika daňového systému Norska.....	23
3.2.1 Princip.....	23
3.2.2 Specifika norského daňového systému.....	26
3.2.3 Budoucnost daňového systému.....	27
3.2.4 Správní jednotky pro Norsko.....	27
3.3 Přímé daně.....	27
3.3.1 Daň z příjmů fyzických osob v Norsku.....	28
3.3.1.1 Příklady zdanění příjmů fyzických osob.....	34
3.3.2 Zdanění majetku.....	40

3.3.3 Sociální zabezpečení	42
3.3.4 Daňové příznání a metodika platby	42
3.3.5 Daň z příjmů právnických osob	43
3.4 Nepřímé daně	48
3.4.1 Daň z přidané hodnoty	48
3.4.2 Daň ze spotřeby.....	50
3.4.2.1 Daň z alkoholu.....	51
3.4.2.2 Daň z tabákových výrobků	52
3.4.3 Ekologické daně.....	52
3.4.3.1 Daň na nápojové obaly	53
3.4.3.2 Daň z emisí oxidu uhličitého	53
4 NORSKO JAKO STÁT BLAHOBYTU	56
4.1 Životní úroveň obyvatel Norska	56
4.1.2 Determinanty životní úrovně.....	58
4.2 Rozdělování bohatství	60
4.3 Trh práce v Norsku	62
4.4 Financování státu blahobytu.....	64
4.4.1 Daňový systém.....	64
4.4.2 Sociální pojištění.....	66
4.4.3 Vládní penzijní fond.....	66
5 HODNOCENÍ NORSKÉHO STÁTU BLAHOBYTU A DAŇOVÉHO SYSTÉMU NORSKA68	
5.1 Budoucnost norského státu blahobytu	70
6 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ ČESKÉHO DAŇOVÉHO SYSTÉMU	71
6.1 Zjednodušení českého daňového systému	71
6.2 Transparentnost daňového systému	73
6.3 Snížení daně z příjmů	73
6.4 Sociální systém.....	73
7 ZÁVĚR.....	75
SEZNAM TABULEK.....	77
SEZNAM OBRÁZKŮ	77
SEZNAM ZKRATEK	78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
SEZNAM PŘÍLOH.....	87

ÚVOD A CÍL PRÁCE

Norsko je po mnoha stránkách pozoruhodná země. Je to země s nádhernou přírodou a bohatou historií s prvním osídlením už v době 8 až 10 tisíc let před naším letopočtem. Pro moji práci je však důležitý především fakt, že je to země s velmi bohatou a úspěšnou současností. Obyvatelé Norska se mohou pyšnit jedním z nejvyšších životních standardů ze všech zemí na světě. Další charakteristikou, která vytváří obecné povědomí je vysoké zdanění v severských zemích.

Daňový systém různými způsoby ovlivňuje životní úroveň obyvatel. Proto jsou účinky daní velmi důležitým tématem. Studium daňové problematiky je podstatnou součástí ekonomického vzdělání a silným nástrojem k ovlivňování ekonomiky.

V mé práci je na úvod charakterizována ekonomika Norska. Následuje kapitola, která seznamuje se základními pojmy z daňové problematiky a konečně kapitola číslo 3 věnovaná samotné analýze daňového systému Norska. Zdrojem informací pro tuto analýzu byly především norské zákony, informace z norského statistického úřadu či Ministerstva financí Norska a ročenky auditorských společností, jmenovitě Delloite nebo KPMG. Větší pozornost je věnována účinkům a rozdělení přímých daní, jako jsou daně z příjmů, které přímo ovlivňují životní úroveň Norů. Pro lepší porovnání jsou proto použity příklady na zdanění příjmů v ČR a Norsku. Nepřímé daně, mezi které se řadí například daň z přidané hodnoty, jsou zdrojem přibližně jedné třetiny veřejných daňových rozpočtů a mají tedy také značný vliv na životní standard obyvatel. Životní úrovni je věnována samostatná kapitola č. 4. nazvaná Norsko jako stát blahobytu. Kromě údajů o determinantech úrovně života obsahuje informace o štedrém sociálním systému a především o zdrojích financování sociálního státu.

Měla jsem možnost v této zemi strávit semestr na tamní univerzitě v rámci studijního pobytu. Seznámila jsem se s norskou kulturou, poznala jsem mentalitu Norů a v souvislosti s daněmi a hospodářskou politikou Norska mě napadala řada otázek. Jak je možné, že země s pouhými 4,9 miliony obyvatel pravidelně vítězí v žebříčcích nejzdravějších ekonomik a že i přes své vysoké zdanění láká zahraniční investory? Jak je možné, že je vláda schopna poskytovat tolik výhod pro své občany? Jak to, že si

občané Norska nestěžují na vysoké daňové zatížení? Proč tato země odmítá vstup do Evropské unie? Podobné otázky mě vedly k výběru tohoto tématu diplomové práce.

Hlavním cílem mé práce je zhodnocení daňového systému Norska a porovnat ho s českým daňovým systémem. Z porovnání obou systémů by měla plynout doporučení pro daňový systém ČR. Zkoumáním daňového systému bych ráda přišla na to, jak daňový systém ovlivňuje prosperitu země a spokojenost svých obyvatel.

1 CHARAKTERISTIKA NORSKA

1.1 Geografie, klima a populace

1.1.1 Geografie

Norské království se rozprostírá na západní polovině Skandinávského poloostrova. Sousedí na severu s Ruskem a Finskem a v celé jihovýchodní části se Švédskem.

Jedná se o 7. největší stát v Evropě s rozlohou 385 364 km², z toho pevnina a přilehlé ostrovy činí 323 802 km². Zbytek připadá souostroví Špicberky a ostrovu Jan Mayen. Norsko má podlouhlý úzký tvar s pobřežím v délce 2 650 km. Pouze přibližně 21% pevniny v Norsku je úrodná půda. Zbytek tvoří hory a fjordy. 80% norské pevniny se nachází více než 150 metrů nad mořem a asi jedna třetina země se nachází nad polárním kruhem.[1]

Obr. č. 1: Mapa Norska

Zdroj: HOLT RINEHART WINSTON. [online], *World Atlas* ¹

¹ Dostupné na http://go.hrw.com/atlas/norm_hm/norway.htm

1.1.2 Klima

I přes zeměpisnou polohu má arktické klima pouze několik odlehlejších oblastí. Zbytek země je ovlivněn teplým Gofským proudem, to znamená, že oblast okolo pobřeží má mírné mořské klima, což přináší mírné zimy a relativně chladná léta. V centrální části země a v oblasti Osla jsou naopak chladnější zimy a teplejší léta.

1.1.3 Populace

Norsko se skládá z pěti geografických oblastí: východní, jižní, západní, střední a severní Norsko. Tyto regiony jsou rozděleny do celkem 19 krajů.

Počet obyvatel Norska se odhaduje na zhruba 4 985 900 (k 1. 1. 2012) s hustotou zalidnění pouhých 14,5 obyvatel/km². Většina obyvatel žije v jižní polovině země, zatímco severní oblasti jsou řídce osídleny. 21% populace žije na venkově, 79% ve městě.

Pro srovnání - Česká republika má 2x více obyvatel na rozloze asi 4x menší. V České republice je hustota zalidnění 133 obyvatel/km².

Hlavním a zároveň největším městem země je Oslo, které se nachází v jižní části Norska a má okolo 600 000 obyvatel. Mezi další velká města patří Bergen (253 600 obyvatel) a Trondheim (169 300 obyvatel).

Národnostní složení tvoří 93,5% Norů a 6,5% různých národnostních menšin, zejména Poláků, Švédů, Němců, Dánů a dále Iráčanů, Litevců, Somálců, Filipínců, Rusů, Britů, Američanů, Pákistánců a Indů. V nejsevernějších oblastech žije okolo 20 000 Laponců.

[1] [2]

1.1.4 Vzdělání

Obecná úroveň vzdělání je v Norsku velmi vysoká. 87% všech obyvatel Norska nad 16 let dokončilo primární a nižší sekundární vzdělání, 56% má ukončené vyšší středoškolské vzdělání a 24% obyvatel má dosažený vysokoškolský stupeň vzdělání.

Celkové výdaje na vzdělání v Norsku se skládají z 6,6% hrubého domácího produktu, průměr v zemích OECD činí 4,9 procenta. [2]

1.2 Politika, vláda a právní systém

Norsko je dědičnou konstituční monarchií, jejímž oficiálním představitelem je král. Současným panovníkem je od roku 1991 král Harald V., který je nejen hlavou Norského království, ale stojí také v čele norské církve, je vrchním velitelem norských ozbrojených sil a plní reprezentativní funkci.

Moc je rovnoměrně rozdělena mezi tři odvětví veřejné správy, tj. výkonné (vláda), zákonodárné (parlament) a soudní (soudní dvory). Zákonodárná moc spočívá v parlamentu, který je volen každé čtyři roky občany ve věku od 18 let. Výkonná moc je v rukou norské vlády v čele s ministerským předsedou. Norský parlament sídlí v Oslu. [1]

Země je politicky stabilní. Většinu období od konce 2. světové války byla u moci Norská strana práce (Arbeidpartiet – AP). Jedná se o sociálně demokratickou politickou stranu, jejímž šéfem a současně i ministerským předsedou je Jens Stoltenberg. „Dělnická strana je oficiální sociálně demokratickou stranou zastávající liberálně demokratické myšlenky. Během posledních 20 let strana do svého programu zapojila více prvků ekonomického liberalismu, svolila k privatizaci státem drženého majetku a poskytovaných služeb, částečně redukovala daňovou progresi. Nicméně se v poslední době vrací k tradiční levici. Dělnická strana se profiluje jako pokroková strana, která prosazuje spolupráci a kooperaci na národní i mezinárodní úrovni.“² [3]

1.2.1 Politické strany

- Norská strana práce – Arbeiderpartiet (AP)
- Právice, Norská konzervativní strana – Høyre (H)
- Strana rozvoje – Fremskrittspartiet (FrP)

---

² [3] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Norská strana práce*

- Křesťanská lidová strana – Kristelig Folkeparti (KrF)
- Středová strana – Senterpartiet (Sp)
- Socialistická levicová strana – Sosialistisk Venstreparti (SV)
- Levice, Norská liberální strana – Venstre (V) [3]

Zásadní historická dimenze norské společnosti – sociální se projevuje na celém spektru stran. Jejich programy jsou si velmi podobné. Strany se překrývají kolem levého středu. „Výrazněji se odlišují pouze Konzervativci (H) a zejména Pokroková strana (FrP), nicméně i ti mají silnou sociální dimenzi.“³ [4]

Po vstupu Norska do Evropského hospodářského prostoru jsou do značné míry součástí norského práva také pravidla a předpisy Evropské unie. Norsko není členem EU, nicméně spolu s Islandem a Lichtenštejnskem se účastní jednotného trhu Evropské unie v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a Schengenu. [5]

Dohoda o Evropském hospodářském prostoru umožňuje Norsku účast na jednotném evropském trhu (s určitými výjimkami zejména v oblasti rybnářství, zemědělství a ekologii). „Norsko se účastní v naprosté většině výborů a dalších těles v rámci EU, ale jen s hlasem poradním.“⁴ K přistoupení Norska do Schengenského systému došlo v březnu roku 2001. [5]

„V referendu v r. 1994 se již podruhé (poprvé v r. 1972) většina norských voličů (52,3%) vyslovila proti členství země v Evropské unii. V průběhu roku 2005, po neúspěšném procesu schvalování evropské ústavy, došlo k dalším mírným posunům veřejného mínění v neprospěch členství Norska v EU. Podle nových průzkumů je počet odpůrců vstupu země do EU na rekordní úrovni 65%, zatímco počet příznivců dosahuje pouze 25%. S prohlubující se krizí EU a eurozóny zvláště je vstup Norska do EU velmi nepravděpodobný.“² [4]

„Tradičními prioritami norské politiky jsou boj proti změnám klimatu, humanitární a rozvojová pomoc, prevence konfliktů a multilaterální diplomacie.“² [4]

---

³ [4] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: vnitropolitická charakteristika*

⁴ [5] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. [online], *Norsko*

1.3 Charakteristika ekonomiky Norska

Norskou ekonomiku lze obecně charakterizovat jako smíšenou tržní ekonomiku s jasným státním vlivem. „Stejně jako v ostatních zemích západní Evropy, expanze většiny průmyslu byla v Norsku z velké části řízena právem na soukromé vlastnictví a soukromým sektorem. Přesto však jsou některé průmyslové podniky vlastněny nebo řízeny státem. Státní vlastnictví a regulace soukromého sektoru umožňují označit Norsko za kombinaci tržní a centrálně plánované ekonomiky. Státní správa má podobu výběru daní a cel a poskytování dotací.“⁵ [6]

Norsko je považováno za jednu z nejbohatších zemí na světě a zemí s nejvyšší životní úrovní obyvatel. „Vysoká úroveň materiálního bohatství částečně vyplývá z hojnosti přírodních zdrojů a částečně ze zapojení Norska do industrializace západní Evropy v důsledku blízkosti hlavních trhů. Rozsáhlé obchodování a styky s jinými zeměmi vytvořily základ norského průmyslu, na němž lze budovat moderní ekonomiku. Na podpoře růstu se rovněž podílejí vysoké investice do výrobních zařízení, zdokonalené a rozšířené vzdělávání a technické a organizační znalosti v oblasti průmyslu i veřejné správy.“⁶ [7]

Ekonomika Norska i norská měna – Norská koruna (NOK) je poměrně silná a stabilní s dlouhodobým růstem. Tamní HDP na obyvatele činí zhruba 1,76 milionů Kč. HDP je v Norsku tvořeno převážně z podílu služeb (73%), průmyslu (25%) a zemědělství (2%). Nezaměstnanost je v Norsku na velmi nízké úrovni a pohybuje se okolo 3,2%. [9] Směnný kurz norské koruny je 3,23 Kč za 1 NOK. V příloze A je zobrazen vývoj hlavních ekonomických ukazatelů norské ekonomiky od roku 2005 do roku 2010.

Tab. č. 1: Základní makroekonomické ukazatele

Základní makroekonomické ukazatele	
Nezaměstnanost	3,2%
Inflace	1,2%
HDP na obyvatele	547.268 NOK

Zdroj: vlastní zpracování 2012

⁵ [6] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICCE. [online], *Smíšené hospodářství*

⁶ [7] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICCE. [online], *Ekonomický růst*

1.4 Průmysl

Norsko je rozvinutým průmyslovým státem s výraznou odvětvovou specializací. Hlavním tahounem zdejšího průmyslu je těžba ropy, zemního plynu a dalších nerostných surovin, těžba dřeva, textilní průmysl, rybolov a stavba lodí. Především kvůli případnému omezení těžby ropy a rybolovu Norsko odmítá vstup do EU. Významný je také systém elektráren, díky kterým se Norsko stalo energetickou velmocí. Norsko je výrobcem poměrně čisté elektrické energie, která se z více než 99% vyrábí v hydroelektrárnách. [6] [8]

Sektor průmyslu je převážně v rukou soukromých, stát je však největším vlastníkem firem, jako jsou například Statoil a Norsk Hydro. Firma Statoil je norská naftová společnost vlastněná státem, která si zachovává dominantní postavení v podmořské těžbě ropy v Norsku, v petrochemickém a rafinérském průmyslu a v oblasti prodeje ropných produktů. Všechny ropné příjmy jsou investovány přímo do státního penzijního fondu. „Zemědělství a rybolov je v soukromých rukou, kromě přibližně deseti procent území s hospodářsky využitelnými lesy, které vlastní stát.“⁷ [6] [7]

„Průmysl jako celek (bez sektoru těžby ropy, zemního plynu, rud a kamene) se podílel v roce 2010 na tvorbě HDP 8,3% a zaměstnával cca 280 000 pracovníků. Největším norským průmyslovým oborem co do počtu pracovníků a počtu výrobních jednotek je strojírenství, ve kterém bylo zaměstnáno celkem cca 136 000 pracovníků, z nichž více než 11 000 bylo zaměstnáno v hutnictví, a to jak železa, tak i hliníku. Podíl strojírenského průmyslu na tvorbě celkového HDP byl v roce 2010 ve výši cca 4,4%.“⁸ [4]

1.5 Zemědělství

Geografická poloha, nepříznivé klimatické podmínky a hornatý terén příliš nepřejí podmínkám zemědělství v Norsku, a to zvláště rostlinné výrobě. 3% z celkové rozlohy

---

⁷ [6] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICCE. [online], *Smíšené hospodářství*

⁸ [4] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: vnitropolitická charakteristika*

Norska je vykazováno jako zemědělská plocha. Asi 20% území pokrývají lesy, které vytváří surovinu pro papírenský, nábytkářský a dřevařský průmysl.

V Norsku se ve větší míře pěstují tyto druhy plodin: pšenice, oves, ječmen a brambory. Velký význam má chov dobytka zaměřený na skot, ovce, soby a prasata. V poslední době vzrůstá tendence vytváření nových farem pro chov lososů, na které jsou poskytovány velkorysé půjčky. [4] [9]

V zemědělském sektoru bylo v roce 2010 zaměstnáno celkem asi 75 000 obyvatel, 59 800 obyvatel pro zemědělství a 15 200 pro rybolov, což představuje cca 2,8% průběžného obyvatelstva. „Tento sektor se podílel na tvorbě celkového HDP cca 1,0%. Počátkem nového tisíciletí poklesl počet norských farmářů z původních 69 000 na asi 49 000 (tedy téměř o 30%). Téměř 90% všech zemědělských potravinářských výrobků spotřebovaných v Norsku je produkováno v Norsku.“⁹ [4]

Nepříliš vhodné podmínky pro zemědělství mají za následek značný odliv pracovníků z tohoto sektoru. V současné době žije téměř 60% Norů ve městech. Aby se tyto odlehle části Norska zcela nevylidnily, poskytuje vláda vysoké subvence pro pracovní místa v zemědělství. Subvence ve výši 260.000 NOK ročně jsou nejvyšší v Evropě. „Vyplácejí se také vysoké prémie za zalesňování půdy, za kosení horských pastvin a okrajů cest a rovněž veliké částky za pěstování brambor, pšenice a ječmene, různých druhů ovoce a dalších plodin.“¹⁰ [9]

1.6 Export

Pro HDP Norska je zásadní export. „Celý ekonomický pokrok země je do značné míry založen na komparativní výhodě, tedy specializaci na produkci a vývoz vybraných výrobků a komodit, pro něž má země příznivé předpoklady.“¹¹ [10] Mezi hlavní exportní suroviny a současně základní pilíře ekonomiky patří ropa a plyn. Tvoří zhruba polovinu všech příjmů z vývozu. Další export zahrnuje těžké kovy

---

⁹ [4] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: vnitropolitická charakteristika*

¹⁰ [9] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Ekonomika Norska*

¹¹ [10] EKONOMICKÝ PORTÁL EUROEKONOM. [online], *Norsko – vlastní cestou k prosperitě*

(Norsko je významným výrobcem hliníku), strojní zařízení, ryby a výrobky z ryb, chemikálie a lodě. Více než 85% vývozu míří do USA, mezi další obchodní partnery patří Japonsko a Velká Británie. [11]

Celkový přebytek běžného účtu platební bilance byl 396 miliard NOK (v roce 2011), což představuje okolo 15% HDP.

1.7 Import

Dovoz zahrnuje především stroje a jiné průmyslové vstupy, průmyslové spotřební zboží a potraviny. Dovážené zboží pochází hlavně ze Švédska, Německa, Dánska a Velké Británie. [11]

1.8 Předpokládaný vývoj ekonomiky

Norská ekonomika se poprala s krizí lépe než většina evropských zemí. V roce 2011 již vykazuje hospodářský růst. Za obratem norské ekonomiky stojí zvýšená domácí poptávka, zahraniční obchod a samozřejmě vysoké ceny ropy. Odhady Norské centrální banky pro následující roky uvádí návrat k tradičnímu růstu v rozmezí 2-3% (2,9% v roce 2012).

Navzdory pozitivním ukazatelům norské ekonomiky (růst HDP, nejnižší nezaměstnanost v Evropě, nízká inflace), není Norsko v žádném případě imunní vůči problémům eurozóny. Norský vládní fond drží dluhopisy postižených zemí EU za více než 50 mld. Euro. Provázanost norské ekonomiky s ekonomikou eurozóny je velká a její potíže se mohou přímo odrazit na její kondici. [12]

Stejně jako ostatní světové ekonomiky, čelí i ekonomika Norska dvěma hlavním výzvám: globalizaci a rostoucí potřebě vytvářet a podporovat nové koncepty a metody. [4]

Zhodnocení

Norsko je stabilní demokratická země, jehož ekonomika stojí na pevných základech a není očekávaný žádný dramatický vývoj. Ekonomika Norska je však ve značné míře závislá na nerostném bohatství. Pohyb cen na světových trzích má velký vliv na ekonomiku Norska a činí tak Norsko zranitelným. Pokud nedojde k poklesu ceny ropy a zemního plynu, bude Norsko dále vykazovat parametry zcela zdravé ekonomiky. „Mnohem více než makroekonomický vývoj bude norskou ekonomiku ovlivňovat vývoj světové ekonomické situace, finanční krize eurozóny a následné reakce světových trhů. S ohledem na závislost norské ekonomiky na těžbě a obchodu s ropou a zemním plynem by však tyto otřesy mělo zvládnout lépe, než ostatní evropské země.“¹² [12]

---

¹² [12] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: očekávaný vývoj v teritoriu*

2 TEORETICKÝ ÚVOD DO DAŇOVÉ PROBLEMATIKY

2.1 Daň

Daň je „povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu.“¹³ [13] „Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech, nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností.“¹⁴ [14] „Výběrem daně se zpravidla mění forma vlastnictví peněz.“¹⁵ [15]

„Důvodem existence daní je nutnost získat prostředky na financování veřejného sektoru.“¹⁶ [25]

2.2 Vlastnosti daně

1. **Nenávratnost** - je vlastnost, která daň odlišuje od půjčky, u které se po určité době vrací majetek zpět. Zaplacením daně nevzniká subjektu žádný nárok.
2. **Neúčelovost daně** - skutečnost, že nikdo při placení daní neví, na co tato platba bude použita, protože tyto prostředky se stávají součástí celkových veřejných příjmů.
3. **Neekvivalence** - znamená, že poplatníkovi není zaručeno, že výše jeho platby bude odpovídat jeho podílu na spotřebě veřejných statků a transferů.
4. **Změna formy vlastnictví peněz** - je způsobená tím, že se výběr daně odehrává převážně ve směru od soukromého sektoru ve prospěch sektoru veřejného, čímž dochází k tomu, že se soukromé peníze mění na veřejné. [15]

---

¹³ [13] VANČUROVÁ, A., a kol. *Daňový systém ČR aneb učebnice daňového práva*, str. 9

¹⁴ [14] KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika, teorie a praxe*, str. 16

¹⁵ [15] VYBÍHAL, V. *Veřejné finance*, str. 83

¹⁶ [25] WOLTERS, K. *Daně 2008*, str. 3

2.3 Funkce daní

„Úloha zdanění vyplývá z hlavních ekonomických funkcí veřejného sektoru. Jsou to:

- **Funkce alokační** – uplatňuje se, když trh projevuje neefektivnost v alokaci zdrojů. Příčiny tržního selhání jsou existence veřejných statků, statků pod ochranou, externalit a nedokonalé konkurence. [14]
- **Funkce redistribuční** – je důležitá proto, že lidé nepovažují rozdělení důchodů a bohatství vzniklé fungováním trhu za spravedlivé. Veřejné finance (daně) mají za úkol přesunout část důchodů a bohatství směrem od bohatších jedinců k chudším. [14]
- **Funkce stabilizační** – znamená zmírňování cyklických výkyvů v ekonomice v zájmu zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability. O této roli fiskální politiky se vede mnoho sporů. Odpůrci tvrdí, že snaha pro stabilizaci je právě tou příčinou, která nestabilitu vyvolává. Je však nesporné, že fiskální (daňový) systém je schopen ovlivňovat agregátní národohospodářské ukazatele, ať je již jejich důsledek jakýkoliv. [14]
- **Fiskální funkce** – „získávání finančních prostředků do veřejných rozpočtů, z nichž jsou potom financovány veřejné výdaje. Fiskální funkce je historicky nejstarší (nutnost panovníka získat od poddaných prostředky k financování potřeb dvora a státu) a je obsažena ve všech třech výše uvedených funkcích.“¹⁷ [14]

V jiných publikacích se objevují navíc funkce stimulační a kontrolní.

- **Stimulační funkce** – spočívá v poskytování různých forem daňových úspor nebo naopak ve větším daňovém zatížení, jež stát využívá, aby podpořil ekonomický růst nebo motivoval ke spotřebě určitých statků. Tato funkce je založena na předpokladu, že se subjekty snaží daňovou povinnost co nejvíce minimalizovat. Součástí této funkce je funkce stabilizační (viz výše). [13]

---

¹⁷ [14] KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika, teorie a praxe*, str. 16

- **Kontrolní funkce** – souvisí s požadavkem na kontrolu veškerých příjmů a výdajů veřejných rozpočtů. Získané příjmy jsou zároveň nástrojem pro prověřování hospodárnosti výdajů. [15]

2.4 Třídění daní

Daně lze třídit podle různých hledisek. Například podle toho, jak mohou splňovat funkce alokační, redistribuční či stabilizační. Jedno ze základních rozlišení daní podle vazby na důchod poplatníka je dělení na daně přímé a nepřímé.

1. **Přímé daně** - „daně, které jsou vyměřeny bezprostředně každému poplatníkovi podle jeho důchodové nebo majetkové situace. Působí tedy na poplatníka „přímo“ a není možný jejich legální přenos na jiný subjekt.
2. **Nepřímé daně** – daně, které státu odvádějí jiné subjekty (plátcí), než které jsou těmto daním podrobeny a na něž dopadají účinky těchto daní (poplatníci). Nepřímá daň je zahrnuta v cenách zboží nebo služeb nakupovaných poplatníkem, který tuto daň hradí v rámci úhrady své spotřeby. Daňová povinnost je uvalena k tíži spotřebitele, ale sama daň je odvedena státu nepřímo prostřednictvím výrobce nebo obchodníka, který ji ze zákona platí.“¹⁸ [14]

„Další praktické třídění rozlišuje daně podle objektu, na něž jsou uloženy. Hlavními daněmi jsou daně:

1. **Z důchodů** (příjmů)
2. **Ze spotřeby**
3. **Z majetku**“ [14]

---

¹⁸ [14] KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika, teorie a praxe*, str. 15-45

Podle charakteru veličiny, z níž se daň platí, se daně třídí na:

1. **Kapitálové** – daně uložené na stavovou veličinu, stavová veličina se určuje k určitému okamžiku, resp. dni. Daněmi kapitálovými jsou daně z majetku, patří sem daně dědické a darovací, neboť se zde zdaňuje majetek jako takový, objektem daně je jeho stav.
2. **Běžné** – objektem daně je toková veličina, toková veličina se zjišťuje za časový úsek. Nejdůležitějšími běžnými daněmi jsou daně důchodové, spotřební a daň z přidané hodnoty. [14]

Důležité je třídění daní podle stupně progresu, protože slouží k posouzení spravedlnosti. Je užitečné vědět, zda relativně větší daň platí bohatí či chudí. Stupeň progresu říká, jak se mění míra zdanění s růstem důchodu. Rozlišujeme daně:

1. **„Proporcionální** – s růstem důchodu poplatníka se míra jeho zdanění nemění (poplatník platí stejné % svého důchodu jako daň bez ohledu na výši důchodu.
2. **Progresivní** - růstem důchodu míra zdanění roste (poplatník platí tím větší část svého důchodu jako daň, čím je důchod vyšší).
3. **Regresivní** – s růstem důchodu míra zdanění klesá (poplatník platí tím menší část svého důchodu jako daň, čím je důchod vyšší.“¹⁹ [14]

2.5 Základní pojmy z daňové problematiky

Daňový subjekt – „Daňový subjekt je podle zákona osoba povinná strpět, odvádět nebo platit daň.“²⁰ [13] Rozlišujeme tři typy daňových subjektů: daňové plátce, daňové poplatníky a správce daně.

---

¹⁹ [14] KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika, teorie a praxe*, str. 15-45

²⁰ [13] VANČUROVÁ, A., a kol. *Daňový systém ČR aneb učebnice daňového práva*, str. 12

Poplatník daně – „je daňový subjekt, jehož předmět (především příjem nebo majetek) je dani podroben“. [13]

Plátce daně – „je daňový subjekt, který je ze zákona povinen odvést do veřejného rozpočtu daň vybranou od jiných subjektů nebo sraženou jiným poplatníkům pod svou majetkovou odpovědností“. [13]

Správce daně – jsou jimi územní finanční orgány, kterými jsou finanční úřad a finanční ředitelství či jiné správní orgány či orgány obce, který činí opatření ke správnému a úplnému zjištění, stanovení a splnění daňových povinností, či povinností zaplatit poplatek. Mezi práva a povinnosti správce daně patří zejména vyhledávat daňové subjekty, vyměřit daně, vyúčtovat je, vymáhat a kontrolovat jejich plnění. [16]

Předmět (objekt) daně – „Je vymezen jako určitá hospodářská skutečnost, jež je předmětem zdanění. Podle předmětu daně se zpravidla určuje i název daně. [13]

Základ daně – „Základ daně je předmět daně vyjádřený v měrných jednotkách a upravený podle zákonných pravidel.

Zdaňovací období – Zdaňovací období je časový interval, za který se stanovuje základ a výše daně a daň se platí.

Sazba daně – Sazba daně je algoritmus, prostřednictvím kterého se ze základu daně (sníženého o odpočty) stanoví velikost daně.²¹ [13]

Osvobození od daně – „Daňové zákony stanovují podmínky, při kterých je možné nárokovat osvobození od daně, a to buď částečně, nebo plně. Osvobození většinou sleduje sociální rozměr problematiky.

Splatnost daně – Daňové zákony vymezují splatnost daně. Určují do kdy a v jakých termínech je nutné daň vůči státnímu rozpočtu vypořádat.

Daňové sankce – Daňové zákony vymezují finanční sankce za pozdní vypořádání daní, jejich nesprávnou výši, či případné daňové úniky.²² [21]

---

²¹ [13] VANČUROVÁ, A., a kol. *Daňový systém ČR aneb učebnice daňového práva*, str. 14-16

²² [21] HONS – EKONOMIE. [online], *Daňový systém a soustava ČR*

3 DAŇOVÝ SYSTÉM NORSKA

3.1 Vývoj daňového systému Norska

Prvopočátky daňové povinnosti v Norsku je možné najít ve 12. století v původním království před sjednocením Norska. Během cest krále byli obyvatelé země povinni platit jemu a jeho doprovodu v naturáliích. Dále byla vyžadována daň v obchodu, cestovní poplatky a také platby za obranný systém. Nebyl to jen král, kdo tehdy požadoval daně, ale také církev. V 17. století začal stát vybírat daně z nemovitosti podle velikosti farmy a v roce 1665 Norsko založilo první katastr nemovitostí. Hlavním zdrojem příjmů se však v tomto období stalo clo. V roce 1762 byla zavedena nová osobní daň. Jednalo se o dodatečnou daň, kterou v paušální sázce platily všechny osoby starší 12 let. Tato daň však vyvolala vlnu nepokojů a v roce 1772 byla nakonec zrušena. Ve století 19. to byly daně z příjmů a z bohatství, které nejvýznamněji přispívaly do státního rozpočtu. Progresivní daň z příjmů a z majetku byla představena v roce 1892. Peníze z daní byly tehdy použity především pro podporu školství. V 19. století začaly být kromě cla významným zdrojem příjmů spotřební daně za alkohol. Spotřební daň se stala ještě důležitější během druhé světové války, kdy byly zavedeny daně z tabáku a motorových vozidel.

Ve 20. století přišla daňová reforma a roku 1911 bylo poprvé představeno daňové přiznání. V roce 1935 byla zavedena daň z prodeje, která činila 1% z tržní hodnoty každého obchodu. Tato sazba byla následně několikrát zvýšena a v roce 1970 ji nahradila daň z přidané hodnoty (DPH). [17]

Současný daňový systém v Norsku zaznamenal hlavní reformy v roce 1992. Daňový systém byl před touto reformou norským parlamentem považován za neefektivní. Nový daňový řád měl stimulovat ekonomický růst a umožnit spravedlivější zdanění. Cílem této významné daňové reformy bylo tedy vytvořit daňové předpisy, které by poskytly rovné a spravedlivé zacházení pro všechny daňové poplatníky. Tohoto cíle bylo částečně dosaženo. Nicméně stále existují určité rozdíly mezi daňovými poplatníky. Jádrem reformy byl přechod k dvojí dani z příjmů, který striktně odděluje zdanění pracovních a kapitálových příjmů na úrovni jednotlivých daňových poplatníků. To zajišťuje, že kapitálové příjmy jsou zdaněny paušálně, zatímco příjmy z práce jsou předmětem vyšší, progresivní sazby. Reforma z roku 1992 se zaměřila také na

"zelenání" daňového systému - zlepšení dopadu na životní prostředí, nejznámějším příkladem je daň z emisí CO². [18]

Od daňové reformy z roku 1992 zůstalo zaměření daňového systému téměř beze změny.

3.2 Charakteristika daňového systému Norska

3.2.1 Princip

Norský daňový systém je založen na principu, že každý by měl zaplatit daň podle svých možností a přijímat služby podle svých potřeb.

Daňový systém Norska je podobný jako v ostatních skandinávských zemích. Daňové zatížení je velmi vysoké. Vhodnou veličinou k porovnání daňového zatížení je procentuální míra zdanění k HDP. V Norsku dosahuje celková míra zdanění 43% k HDP a řadí se tak po Dánsku a Švédsku mezi nejvyšší na světě. [19]

Je však nutné zmínit, že tento ukazatel může být pro Norsko značně zkreslený. Státem vlastněné ropné aktivity jsou totiž od daně osvobozeny a současně mají velký příspěvek k HDP. Podíl daňových příjmů k HDP je snížen. [20]

V České republice činí míra zdanění 35% k HDP, v USA 25% k HDP. Nejvíce příjmů do státního rozpočtu Norska plyne díky DPH (více než 31 % všech daňových příjmů). I přes to, že je v Norsku zdanění na takové úrovni, je daňová legislativa přehledná. Podle studie Paying Taxes 2011 od Světové banky má Norsko 18. nejjednodušší daňový systém na světě, zatímco Česku patří až 128. místo. [19]

Jedno z nejvyšších daňových zatížení na světě se odráží ve vyplácení vysokých transferů ze státního rozpočtu, v poskytování zdravotní péče a školství. Norsko klade velký důraz na přerozdělování příjmů a širší poskytování sociálních služeb v porovnání s většinou ostatních zemí. Kromě pokrytí sociálních výdajů by daně v Norsku měly přispět k větší rovnosti mezi lidmi.

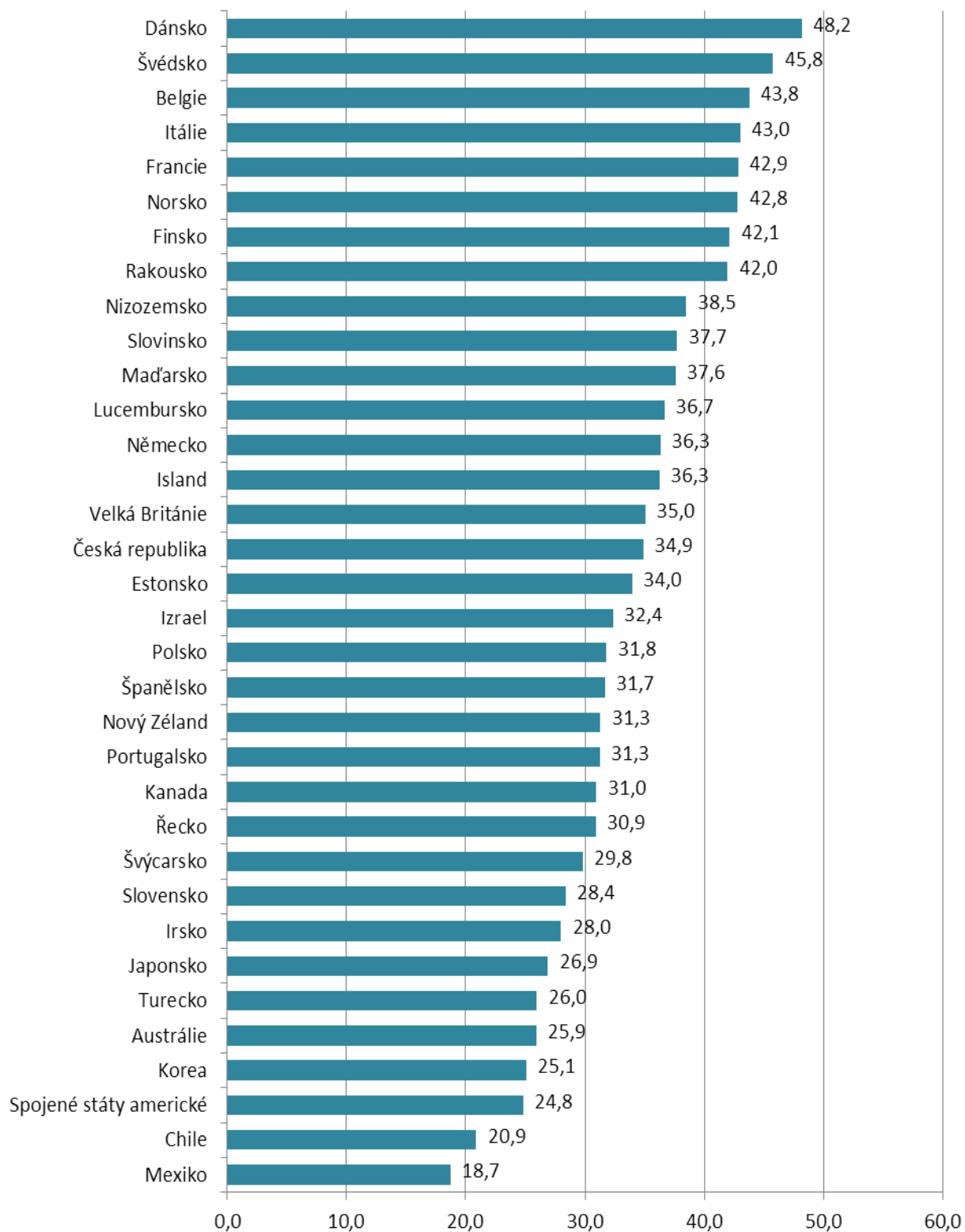

Tab. č. 2: Celkové daňové příjmy jako procento k HDP

Celkové daňové příjmy jako procento k HDP						
Země	1995	2000	2005	2008	2009	2010
Austrálie	28,1	30,3	29,8	27,0	25,9	25,9
Belgie	43,5	44,7	44,6	44,1	43,2	43,8
Česká republika	37,6	35,2	37,5	36,0	34,7	34,9
Dánsko	48,8	49,4	50,8	48,1	48,1	48,2
Estonsko	36,3	31,0	30,6	31,7	35,9	34,0
Finsko	45,7	47,2	43,9	42,9	42,6	42,1
Francie	42,9	44,4	44,1	43,5	42,4	42,9
Chile	19,0	19,4	21,6	22,5	18,4	20,9
Irsko	32,5	31,2	30,3	29,1	27,8	28,0
Island	31,2	37,2	40,7	36,7	33,9	36,3
Itálie	40,1	42,2	40,8	43,3	43,4	43,0
Izrael	37,0	36,8	35,6	33,8	31,4	32,4
Japonsko	26,8	27,0	27,4	28,3	26,9	26,9
Kanada	35,6	35,6	33,4	32,2	32,0	31,0
Korea	20,0	22,6	24,0	26,5	25,5	25,1
Lucembursko	37,1	39,1	37,6	35,5	37,6	36,7
Maďarsko	41,5	39,3	37,3	40,1	39,9	37,6
Mexiko	15,2	16,9	18,1	20,9	17,4	18,7
Německo	37,2	37,5	35,0	36,4	37,3	36,3
Nizozemsko	41,5	39,6	38,4	39,1	38,2	38,5
Norsko	40,9	42,6	43,5	42,9	42,9	42,8
Nový Zéland	36,2	33,1	36,7	33,6	31,5	31,3
Polsko	36,2	32,8	33,0	34,2	31,8	31,8
Portugalsko	29,3	30,9	31,2	32,5	30,6	31,3
Rakousko	41,4	43,0	42,1	42,8	42,7	42,0
Řecko	28,9	34,0	31,9	31,5	30,0	30,9
Slovensko	40,3	34,1	31,5	29,4	29,0	28,4
Slovinsko	39,0	37,3	38,6	37,0	37,4	37,7
Spojené státy americké	27,8	29,5	27,1	26,3	24,1	24,8
Španělsko	32,1	34,2	35,7	33,3	30,6	31,7
Švédsko	47,5	51,4	48,9	46,4	46,7	45,8
Švýcarsko	27,7	30,0	29,2	29,1	29,7	29,8
Turecko	16,8	24,2	24,3	24,2	24,6	26,0
Velká Británie	34,0	36,3	35,7	35,7	34,3	35,0

Zdroj: OECD. *Revenue statistics* 2011 [62]

Obr. č. 2: Celkové daňové příjmy jako procento k HDP

Zdroj: OECD. *Revenue statistics* 2011 [62]

3.2.2 Specifika norského daňového systému

Jak již bylo uvedeno v první kapitole, norská ekonomika je charakterizována dostupností obrovských přírodních zdrojů (ropa, zemní plyn, vodní energie, lesnictví a rybolov), které různými způsoby zasahují do daňového systému.

Mezi jednu ze zvláštností daňového systému Norska můžeme považovat různé zdanění příjmů právnických osob. Jiné daňové předpisy jsou stanovené pro takzvaný pevninský průmysl a jiné pro ropné operace, které probíhají na dně moří. „V roce 1975 byl parlamentem schválen tzv. Akt o zdanění ropy (The Petroleum Taxation Act), který spravuje zdanění výzkumů a těžbu ropy a zemního plynu na podmořském dně a aktivity s tím spojené. Zdanění se týká i přepravy (ropovody a plynovody) v norských vodách, v norských teritoriálních vodách a pobřeží.“²³ [22]

Část příjmů z ropného fondu slouží k financování sociálního státu, a to buď přímo k udržení silného růstu zaměstnanosti ve veřejném sektoru a sociálního zabezpečení, nebo nepřímo tím, že pomáhá vyhnout se hromadění veřejného dluhu. „Celkový příjem z ropného sektoru (včetně zemního plynu) tvoří 27% ročních státních příjmů, tj. 279,8 biliónů norských korun za rok 2009. Největší položku tvoří vybrané daně od těžařských společností, kde stát kromě běžné daně 28% vybírá ještě mimořádnou daň ve výši 50% (do které nejsou zahrnuty ekologické poplatky). Za rok 2009 stát vydělal na dividendách ze společnosti Statoil 15,5 miliardy.“²⁴ [22]

Klíčovým problémem pro stanovení daňového systému Norska je nízká hustota obyvatel v severních odlehlých oblastech (oblasti Troms, Finnmark a ostrov Špicberky). Cílem vlády je udržet zaměstnanost a úroveň veřejných služeb podle národních norem. To vyžaduje značné přerozdělování veřejných prostředků v jednotlivých regionech. Výsledkem je, že lidé žijící na ostrově Špicberky (nejsevernější ostrov Norska) neplatí daně a podnikům, které hodlají trvale podnikat v severních oblastech, poskytuje norská vláda dotace a umožňuje platit daně nižší. Dalším specifikem norského daňového systému je, že vláda zavedla řadu daní a poplatků týkajících se konkrétních nákupů, např. aut, alkoholu a tabáku. [23]

---

²³ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 17

²⁴ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 20

3.2.3 Budoucnost daňového systému

Do budoucna bude daňový systém v Norsku stejně jako jinde náchylný na důsledky rostoucí mezinárodní mobility finančního kapitálu a růst elektrotechnického obchodu. Tento vývoj bude v Norsku ještě složitější, protože čelí tlaku na snížení daně ze specifických produktů, jako jsou alkoholické nápoje a potraviny na úroveň okolních evropských zemí. Důležité je také investovat do lidského kapitálu s ohledem na úzký trh práce, jak bylo uvedeno v několika výzkumech OECD. V delším časovém horizontu se i Norska bude týkat problém stárnutí populace, což by mohlo znamenat odstranění daňových výhod pro důchodce a přizpůsobení úrovně zdanění. [23]

3.2.4 Správní jednotky pro Norsko

Norsko má různé administrativní jednotky a úrovně. První (nejvyšší) úrovní je stát. Po něm následují kraje, kterých je v Norsku 20. Nejnižší úrovní jsou obce, kterých je asi 435. Daně a spotřební daně jsou rozděleny mezi těmito úrovněmi podle určitých pravidel.

Daňový systém může být přezkoumán různými způsoby. V této práci budou daně rozděleny pomocí nejpoužívanějšího klasifikačního kritéria tzv. tříděním podle daňového přesunu. [23]

3.3 PŘÍMÉ DANĚ

„Přímé daně se týkají zdaňování příjmů a majetku, a tím pádem postihují každou osobu ve společnosti bez ohledu na strukturu spotřeby. Oproti nepřímým daním je tedy jejich dopad na příjem jednotlivce viditelnější. Konstrukce daňového systému a z něj plynoucí daňové zatížení příjmů a majetku ovlivňuje nejen ekonomické chování jednotlivců, ale také firem. Při konstrukci daňového systému je nutné dbát na efektivnost daňového systému, daňovou spravedlnost, právní perfektnost, politickou průhlednost a v neposlední řadě na pozitivní vliv daňového systému na ekonomické chování subjektů. Bohužel ne vždy jsou tyto požadavky respektovány a naplněny. Přímé daně se

skládají z daní z příjmů, což jsou daně odečtené z výdělku ze zaměstnání nebo podnikatelských aktivit, úroků z bankovních vkladů apod. a daně z bohatství.²⁵ [24]

3.3.1 Daň z příjmů fyzických osob v Norsku

„V Norsku je zdaňování FO upraveno zákonem LOV-1999-03-26-14, Lov om skatt av formue og inntekt, ve znění pozdějších předpisů, kde poplatníky této daně jsou FO.“²³ [24]

Daňová povinnost – subjekt daně

Subjektem daně z příjmů fyzických osob jsou daňoví rezidenti a daňoví nerezidenti. Daňoví rezidenti v Norsku jsou povinni platit daň z celosvětových příjmů, daňoví nerezidenti v Norsku jsou povinni platit daň pouze z norských zdrojů příjmů. [26]

Daňoví rezidenti

Osoby pobývající v Norsku po dobu nebo doby přesahující v součtu 183 dní v jakékoli dvanáctiměsíční periodě nebo 270 dnů, během jakékoliv 36 měsíční periody jsou považovány za rezidenty za účelem placení daní. Tito rezidenti jsou povinni v Norsku zdanit veškeré své celosvětové příjmy. Jednotliví rezidenti Norska jsou povinni k dani v Norsku z jejich celosvětových příjmů a kapitálových zisků a platí také tzv. daň z bohatství, pokud mají trvalé bydliště v Norsku k 1. lednu příslušného rozpočtového roku. [24] [27]

---

²⁵ [24] BORTLOVÁ, H. *Srovnání přímých daní ČR a Norska*, str. 9

Daňoví nerezidenti

Daňoví nerezidenti jsou předmětem daně z příjmů a kapitálových příjmů pouze v případě, že vykonávají podnikatelskou činnost na území Norska a zisk je důsledkem této činnosti. „Mzdy a odměny mohou být považovány za zdroje na území Norska, i když zaměstnavatel nemá trvalé sídlo v Norsku.“ „Nerezidenti jsou zdaněni různými daňovými sazbami. Jejich zdanění se vztahuje na příjmy vydělané v Norsku, nebo na mzdy vydělané na lodích, jež jsou registrovány v Norském přepravním registru“²⁶ [24]

Ztráta daňové rezidence

Poplatníka je možné považovat za vyjmutého z daňové povinnosti Norska, pokud má tento poplatník trvalé bydliště v jiném státě a v Norsku je přítomen po dobu kratší než 61 dnů v daňovém roce. Ani poplatník, ani manžel/manželka a vyživované děti nemohou mít stálý pobyt v Norsku. [27]

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů fyzických osob v Norsku jsou všechny typy pracovních příjmů, ať už v hotovosti nebo v naturáliích. Daně z příjmu se platí z "hrubého příjmu fyzických osob" (který zahrnuje hrubé příjmy ze zaměstnání nebo samostatné výdělečné činnosti, včetně důchodů).

Zdanitelný příjem: daňová povinnost je uložena na celosvětové příjmy bez nákladů (včetně úroků) a daní ze zahraničních příjmů. Zdanitelný příjem zahrnuje mzdy, dividendy, úroky a licenční poplatky, příjmy z nemovitostí a ostatního kapitálu, průmyslové, obchodní a zemědělské zisky. [24]

---

²⁶ [24] BORTLOVÁ, H. *Srovnání přímých daní ČR a Norska*, str. 34

Daň z běžného příjmu

Jedná se o běžnou činnost fyzických osob, což představuje čistý příjem poplatníka. To zahrnuje zdanitelný příjem ze všech zdrojů, jako jsou příjmy z veřejných podniků, soukromých firem a mezd a platů jednotlivců. Příjmy podléhající zdanění obecně zahrnují platy a mzdy, tantiémy, penze apod.

Daň z příjmů je vybírána ze zdanitelného čistého zisku (běžný příjem), což je hrubý příjem snížený o přípustné srážky. Kromě toho je sražena tzv. daňová přírážka z hrubého příjmu nad určitou úroveň. Většina pravidelných příjmů a vedlejších příjmů je považována za zdanitelný příjem. Investiční výnosy jsou zdaněny rovnou sazbou daně z příjmů. Jednotlivci mohou odečíst některé výdaje, například placené úroky. [26] [27]

Zdanění společností

Model zdanění společností se týká obchodních společností, které jsou předmětem tzv. čistého zdanění. Model platí pro veřejné společnosti, společnosti s ručením omezeným, tichá společenství a přepravní společnosti. Společníci jsou povinni k 28% dani ze všech příjmů bez ohledu na jejich rozdělení doplněné o dodatečnou daň 28% z rozděleného zisku. Aby bylo možné kompenzovat počáteční 28% daň, tak pouze 72% rozděleného zisku podléhá zdanění. Kromě toho bude zdaněn pouze rozdělený zisk přesahující bezrizikovou úrokovou míru na kapitálu investovaného do společnosti. Takovéto zdanění společnosti zajistí stejnou úroveň zdanění jak na nerozděleném zisku, tak i na zisku rozděleném jako v akciové společnosti. Nejvyšší možná sazba na zdanění rozděleného zisku je 48,16% [$0,28 + (0,72 \times 0,28)$]. Postup výpočtu daňové povinnosti společnosti je naznačen v příkladu č.4. [24] [26] [27]

Samostatná výdělečná činnost

Pro osoby samostatně výdělečně činné, je čistý příjem zdaněn jako běžný příjem s daňovou sazbou 28 procent. Osoby samostatně výdělečně činné, jejichž veškeré podnikové zisky jsou vyšší než bezriziková úroková míra na investovaném kapitálu, jsou zdaněny stejně jako příjem ze zaměstnání. [24] [26] [27]

Výnosy z investic

„Úrok, příjem z pronájmu a licenční poplatky jsou předmětem daně s běžným příjmem ve výši 28%.“²⁷ [24]

Od roku 1992 jsou všechny dividendy zdanitelným příjmem. Sazba daně pro akcionáře činí 28%. Nicméně společnost již zpravidla zaplatila 28% daň z příjmů rozdělený ve formě dividend. Aby se zabránilo dvojímu zdanění, funguje od roku 2006 tzv. akcionářský model. Z tohoto modelu vyplývá, že dividendy přesahující bezrizikovou investici jsou zdaňovány jako běžný příjem poté, co jsou rozděleny mezi jednotlivé akcionáře. S ohledem na zdanění společnosti sazbou ve výši 28 % je nejvyšší možná míra zdanění dividend 48,16 % ($0,28 + [0,72 \times 0,28]$). [17]

Kapitálové zisky a ztráty

Kapitálové zisky, kterých bylo nabyto na základě nakládání s obchodním jměním, jsou stejně jako nemovitý majetek předmětem běžné daně z příjmů se sazbou 28%. Kapitálové zisky nabyté z nakládání s opcemi jsou zdanitelné jako běžný příjem ve výši 28% a kapitálové ztráty vzniklé z nakládání s opcemi jsou odpočitatelné vůči běžnému příjmu. Zisk odvozený z prodeje osobního sídla/bytu není předmětem daně, pokud v ní majitel rezidence žil a pobýval nejméně 12 měsíců během 24 měsíců před prodejem. Jinak je zisk, který byl získán z prodeje soukromého sídla, předmětem běžné daně z příjmů a ztráty jsou odpočitatelné od běžného příjmu.

---

²⁷ [24] BORTLOVÁ, H. [bakalářská práce online] *Srovnání přímých daní ČR a Norska*, str. 36

Nerezidenti jsou zdaňováni pouze z kapitálových příjmů, které nabyli z kapitálových aktiv umístěných v Norsku. [24] [26] [27]

Odčitatelné položky

Veškeré náklady vynaložené za účelem získání nebo zajištění příjmů jsou odpočitatelné. Odečet je omezen na 72.800 NOK v roce 2012.

Daňoví nerezidenti i rezidenti mohou uplatnit speciální odpočet, tzv. standardní odpočet, což představuje 10% z hrubého příjmu. Standardní odpočet je k dispozici pouze pro první dvě vyměření základu daně (první dva roky pobytu v Norsku) a maximálně do výše 40.000 NOK. Kromě toho se 10% standardní odpočet pro nerezidenty nevztahuje na tantiémy z norských společností.

Standardní odpočet má nahradit řadu dalších odpočtů, kterých se mohou obyvatelé Norska běžně domáhat. Například poplatky za mateřskou školu, cestovní poplatky. Osobní příplatky jsou poskytovány ve výši 42.210 NOK pro poplatníky ve třídě I (kteří se starají o děti nebo o příbuzného a oba z rodičů mají zaměstnání) a 82.420 NOK pro daňové poplatníky ve třídě II. (kteří se starají o děti nebo o příbuzného a jen jeden z rodičů má zaměstnání). Kromě toho jsou určeny přídavky na děti 25.000 NOK za první dítě a dalších 15.000 NOK za každé další dítě. Někteří daňoví poplatníci s nízkými příjmy jsou osvobozeni od daně nebo mohou mít své daňové povinnosti nižší. [24] [26] [27]

Nezdanitelné položky

Systém daně z příjmů rozlišuje dva typy odpočtů. Standardní odpočet a osobní odpočet. Standardní odpočet z běžného příjmu je stanoven jako poměr příjmů horní a dolní meze. Při výpočtu běžné daně z příjmu pro rok 2012 jsou fyzickým osobám povoleny standardní minimální odpočty ve výši 38% z hrubé mzdy (v roce 2011 to byla sazba 36%). Minimální částka příspěvku činí 4.000 NOK, zatímco maximální 78.150 NOK. Tento odpočet je úměrně redukován, pokud fyzická osoba je zdaňována v Norsku pouze

po část fiskálního roku. Osobní odpočet činí 45.350 NOK pro jednotlivé daňové poplatníky a 90.700 NOK pro manželské páry podávající daňové přiznání společně.

Zvláštní odpočet pro obyvatele oblasti Finnmark a Troms činí 15.000 – 30.000 NOK. [17] [24] [26] [27]

Daňové sazby

Daň z příjmů je uložena v celkové paušální výši 28% z čistého zisku. Z toho 15,8% připadá krajům a obcím 12,2% připadá státu. V oblasti Finnmark a v některých obcích v oblasti Troms je 28% sazba nahrazena sazbou 24,5%.

Celkové daně z příjmů zahrnují obecní, krajské a státní daně. Kromě toho musí daňoví poplatníci zaplatit příspěvky na sociální zabezpečení v závislosti na tom, zda je poplatníkem zaměstnanec nebo osoba samostatně výdělečně činná. Daňoví poplatníci, jsou rozděleni do tří tříd:

Třída 0 se týká daňových poplatníků s omezenou daňovou povinností (tedy daňoví poplatníci, kteří nejsou považováni za rezidenty Norska a kteří nemají běžný příjem ze zaměstnání), a také pro společnosti a další organizace, které nejsou považovány za společnosti pro daňové účely. Daňoví poplatníci v třídě 0 podléhají běžné dani jen z jejich čistého příjmu. Třída I je určena pro svobodné jednotlivce nebo každého z manželského páru jednotlivě. Do třídy II se řadí manželské páry, které jsou zdaňovány dohromady nebo rodiny s jedním rodičem. [24] [26] [27]

Daňová přírážka

Je další daň vybíraná z hrubého příjmu. Anglicky je označována „surtax“ nebo „top tax“. V roce 2012 činí daňová přírážka 9% z příjmů, které přesahují 490.000 NOK a 12% z příjmů, které přesahují 796.400 NOK. V oblasti Finnmark a některých obcích v oblasti Troms je 9% sazba nahrazen 7% sazbou. [17]

3.3.1.1 Příklady zdanění příjmů fyzických osob

Příklad 1.:

Úkolem je vypočítat daňovou povinnost poplatníka, který si ročně vydělá a) 300.000 NOK, b) 500.000 NOK, c) 1.000.000 NOK.

Poplatník žije v Norsku s manželkou, která si nevydělává (závislá osoba). Má právo na sražení 10% standardní srážky. Nejsou zde zahrnuty sociální příspěvky. Uvedené částky jsou roční. [24]

Řešení:

a)

Hrubá mzda	NOK	300.000
10% standardní odpočet (10% ze mzdy, maximálně 40.000)	NOK	30.000
Osobní příspěvek (38% ze mzdy max. 78.150 NOK)	NOK	78.150
Příspěvek na II. daňovou kategorii (nepracující manželka)	NOK	82.420
Příjem ke zdanění	NOK	109.430
Daň 28%	NOK	30.640

Hrubá mzda	NOK	300.000
Daňová přírážka (do 490.000 NOK za rok je daň 0%)	NOK	0
Celková daň	NOK	30.640
Čistá mzda	NOK	269.360

b)

Hrubá mzda	NOK	500.000
10% standardní odpočet (10% ze mzdy, maximálně 40.000)	NOK	40.000
Osobní příspěvek (38% ze mzdy max. 78.150 NOK)	NOK	78.150
Příspěvek na II. daňovou kategorii (nepracující manželka)	NOK	82.420
Příjem ke zdanění	NOK	299.430
Daň 28%	NOK	83.840

Hrubá mzda	NOK	500.000
Daňová přírážka (od 490.000 NOK do 796.400 NOK je daň 9%)	NOK	900
Celková daň	NOK	84.740
Čistá mzda	NOK	415.260

c)

Hrubá mzda	NOK	1.000.000
10% standardní odpočet (10% ze mzdy, maximálně 40.000)	NOK	40.000
Osobní příspěvek (38% ze mzdy max. 78.150 NOK)	NOK	78.150
Příspěvek na II. daňovou kategorii (nepracující manželka)	NOK	82.420
Příjem ke zdanění	NOK	799.430
Daň 28%	NOK	223.840

Hrubá mzda	NOK	1.000.000
Daňová přírážka (od 796.400 NOK je daň 12%)	NOK	24.432
Celková daň	NOK	248.272
Čistá mzda	NOK	751.728

Shrnutí k příkladu:

Tento příklad ukazuje, jak se mění daňová povinnost se změnou výše hrubé mzdy a dopadem daňové přírážky, která od částky 490.000 NOK činí 9% a od 796.400 NOK 12%.

Příklad 2.:

Úkolem je porovnat zdanění poplatníků s příjmy ze závislé činnosti a) v Norsku, b) v ČR. Poplatník má roční příjem ze závislé činnosti 420.000 a) NOK, b) CZK. Žije společně s manželkou, která také pracuje, a starají se o dvě děti. [24]

a) Poplatník Norska

Příjmy ze závislé činnosti	NOK	490.000
Pojištění (7,8%)	NOK	38.220
Standardní minimální odpočet (38% ze mzdy, max. 78.150)	NOK	78.150
Srážka na 1. dítě (25.000 se rozdělí mezi oba rodiče)	NOK	12.500
Srážka za 2. dítě (15.000 je rozděleno mezi oba rodiče)	NOK	7.500
 490.000 - 78.150 - 12.500 - 7.500	 NOK	 391.850
Příspěvek za 1. daňovou kategorii (oba rodiče pracují)	NOK	42.210
349-650 - 42.210	NOK	349.640
 Daň 28%	 NOK	 97.899

Daň + pojištění: 97.899 + 38.220	NOK	136.119
Čistá mzda: 490.000 - 136.119	NOK	353.881

Protože poplatníkova hrubá mzda nepřesahuje 490.000 NOK, spadá do kategorie, kde se platí jen místní daň z příjmů 28%, ale již neplatí daňovou přírážku (v podobě 9% nebo 12%). V domácnosti s ním žije manželka, která také dosahuje příjmu, proto poplatník spadá do kategorie č. 1, kde činí přídavek 42.210 NOK.

a) Poplatník ČR

Příjmy ze závislé činnosti	CZK	490.000
Pojištění (12,5%)	CZK	61.250
= Superhrubá mzda	CZK	551.250
= Základ daně	CZK	551.250
= Základ daně zaokrouhlený	CZK	551.250
= Záloha na daň 551.000 x 0,15	CZK	82.650
- Měsíční sleva na dani na poplatníka	CZK	2.070
= Záloha na daň po slevě	CZK	80.580
- Měsíční daňové zvýhodnění na dvě děti	CZK	2.234
Skutečná sražená záloha na daň	CZK	78.346
Čistá mzda = 490.000 - 61.250 - 78.346	CZK	350.404

Shrnutí k příkladu:

Po výpočtu čisté mzdy a daňové povinnosti pro poplatníka z Norska a České republiky, vydávajících 490.000 NOK či CZK a majících 2 děti, je na tom lépe poplatník v Norsku, a to konkrétně o 44.585 jednotek měny. (Příklad bere v úvahu pouze nominální hodnotu nebo reálnou kupní sílu).

Příklad 3.:

Úkolem je porovnat zdanění poplatníků s příjmy ze závislé činnosti a) v Norsku, b) v ČR. Poplatník má roční příjem ze závislé činnosti 700.000 a) NOK, b) CZK. Žije společně s manželkou, která také pracuje, a starají se o dvě děti. [24]

a) Poplatník Norska

Příjmy ze závislé činnosti	NOK	700.000
Pojištění (7,8%)	NOK	54.600
Standardní minimální odpočet (38% ze mzdy, max. 78.150)	NOK	78.150
Srážka na 1. dítě (25.000 se rozdělí mezi oba rodiče)	NOK	12.500
Srážka za 2. dítě (15.000 je rozděleno mezi oba rodiče)	NOK	7.500
700.000 - 78.150 - 12.500 - 7.500	NOK	601.850
Příspěvek za 1. daňovou kategorii (oba rodiče pracují)	NOK	42.210
601.850 - 42.210	NOK	559.640
Daň 28%	NOK	156.699
Daň 9% z částky přesahující 490.000 (210.000 x 0,09)	NOK	18.900
Daň + pojištění: 156.699 + 18.900 + 54.600	NOK	230.199
Čistá mzda: 700.000 - 230.199	NOK	469.801

b) Poplatník ČR

Příjmy ze závislé činnosti	CZK	700.000
Pojištění (12,5%)	CZK	87.500
Superhrubá mzda	CZK	787.500
Základ daně	CZK	787.500
Základ daně zaokrouhlený	CZK	787.500
Záloha na daň 787.500 x 0,15	CZK	118.125
Měsíční sleva na dani na poplatníka	CZK	2.070
Záloha na daň po slevě	CZK	120.195
Měsíční daňové zvýhodnění na dvě děti	CZK	2.234
Skutečná sražená záloha na daň	CZK	117.961
Čistá mzda = 700.000 - 87.500 - 117.961	CZK	494.539

Shrnutí k příkladu:

Po výpočtu čisté mzdy a daňové povinnosti pro poplatníka z Norska a České republiky, vydělávajících 700.000 NOK či CZK a majících 2 děti, je na tom lépe poplatník v ČR, a to konkrétně o 24.738 jednotek měny.

Příklad 4. – zdanění společnosti:

Pan XY vlastní všechny podíly ve společnosti ABC. Akcie byly pořízeny za 100.000 NOK (pořizovací náklady). Společnost vykazuje zisk ve výši 100.000 NOK a po zdanění bude rozdělen mezi akcionáře jako dividendy.

Zdanění firmy:

Hrubý zisk	NOK	100 000
Sazba daně z příjmů 28%	NOK	28 000
<hr/>		
Dividendy k rozdělení mezi akcionáře	NOK	72 000

Individuální zdanění:

Dividendy k rozdělení mezi akcionáře	NOK	72 000
Minus "pomocný příspěvek"		
NOK 100 000 (podíl kapitálu) x 0,016	NOK	1 600
<hr/>		
Částka ke zdanění	NOK	70 400
Daň jednotlivých akcionářů NOK 70 400 x 28%	NOK	19 712
Mezní míra zdanění NOK 47 712 / NOK 100 000	%	47,7

Hodnocení a porovnání s českým daňovým systémem

Výpočet daně z příjmů fyzických osob je složitý. Uplatňuje se řada odpočitatelných položek a dvě sazby daně. První ve výši 28% a druhá, která činí 9%, pokud příjmy přesahují 490.000 NOK nebo 12%, pokud příjmy přesahují 796.400 NOK.

Pro poplatníka s dětmi, který má příjmy do 490.000 NOK je situace týkající se zdanění příjmů fyzických osob lepší v Norsku, zatímco pro poplatníka s vyšším příjmem je situace výhodnější v České republice, protože jeho výdělek bude podroben pouze jedné dani. Protože většina Norů dosáhne na částky vyšší než 490.000 NOK, ve svém důsledku tedy zaplatí ze svých příjmů 37% nebo 41%, zatímco občan České republiky by za stejnou částku zaplatil 15%.

V Česku se uplatňuje základní sleva na dani pro každého poplatníka, možnost slevy mohou využít také studenti a rodiče s dětmi. Nezohledňuje však placení výživného. Český daňový systém více myslí na zdravotně postižené poplatníky a jejich zaměstnavatele a nabízí jim oproti norskému daňovému systému více výhod. V Norsku jsou zase daňově zvýhodněni poplatníci žijící v odlehlých severních oblastech. [24]

I přes velké množství odčitatelných položek v Norsku jsou tedy slevy na dani českého poplatníka efektivnější vzhledem k dopadu daňové povinnosti.

Nevýhodou obou daňových systémů je, že se uplatňuje pouze individuální zdanění poplatníka, nikoliv společné zdanění. V České republice je zdanění příjmů výrazně jednodušší. [24]

Srovnání českého a norského daňového zatížení příjmů s průměrem zemí OECD je zobrazeno v tabulkách v příloze B.

3.3.2 Zdanění majetku

Daň z čistého jmění

Daň z bohatství je uložena na nemovitosti a je vybírána jak na obecní tak ústřední vládní úrovni. Daňovým základem je čistý majetek (tržní hodnota nemovitosti) nižší o základní odpočet. Sazby jsou progresivní od 0% do 1,1%. Sazba v obecní úrovni je ve výši 0,7% a 0,4% v národní úrovni. Celkem 1,1% uvalené na čistá aktiva převyšující 750.000 NOK pro jednotlivé daňové poplatníky a 400.000 NOK pro manželské páry, které jsou zdaňovány společně. [26] [27]

Daň dědická a darovací

Předmětem daně jsou dědictví a některé dary, a to bez ohledu na dárcovo nebo zůstavitelovo bydliště či národnost. Daň dědická a darovací se vybírá z tržní hodnoty dědictví nebo daru a je zdaněna progresivní daňovou sazbou, která je závislá na skupině, do které se řadí jednotliví poplatníci a na zdanitelné částce. Dosahuje až 15%. Dědictví a dary získané od manžela či manželky nejsou předmětem darovací a dědické daně.

Nulová sazba daně se platí ze zdanitelné částky do výše 470.000 NOK. Nad tuto úroveň 470.000 NOK až 800.000 NOK se sazby pohybují od 6% (pro 1. skupinu – děti a rodiče) a 8% (ostatní) a pro částky přesahující 800.000 NOK je placena sazba 10% (pro 1. skupinu) a 15% pro ostatní. [26] [27]

Daň z nemovitosti

Místní zastupitelstva mohou rozhodnout o uložení nebo neuložení daně z nemovitosti v souladu se Zákonem o dani z nemovitosti. Daňová povinnost platí pro majitele nemovitosti a je vybírána ze stanovené hodnoty majetku, která činí 20% až 50% tržní hodnoty nemovitosti. Sazby daně z nemovitostí se pohybují od 0,2% do 0,7% v závislosti na obci, ve které se nemovitost nachází. [29]

Hodnocení a srovnání s českým daňovým systémem

Kromě daně z bohatství, která v České republice není zavedena, se ostatní majetkové daně podobají. Protože hlavním cílem norské vlády je, aby byla životní úroveň obyvatelů země s co možná nejmenšími rozdíly, hraje pro ně daň z bohatství důležitou roli. Zrušení daně z bohatství by znamenalo velké snížení životních podmínek obyčejných lidí. Stejně tak daň z nemovitosti je podle norské vlády spravedlivá, i přesto, že jde v podstatě o dvojí zdanění, protože majetek byl pořízen ze zdaněného příjmu. Např. u dědické daně byl majetek, který je předmětem dědictví, získán z příjmů zesnulého. Z těchto příjmů již byla daň zaplacená. [30]

Pokud se ekonomikám daří, je trend takový, že se majetkové daně snižují nebo úplně ruší jako například v případě sousedního Švédska nebo našeho souseda Slovenska.

Majetkové daně jsou zavedené také ve všech členských státech EU. Neliší se ani předmět daně, kterým je nabytý majetek, ani poplatník, kterým je dědic. Jak v České republice, tak v Norsku se sazba majetkových daní liší pro jednotlivé linie.

V Norsku jsou to 2 skupiny. V první jsou děti a rodiče a ve druhé skupině jsou ostatní. Dědictví a dary získané od manžela či manželky nejsou předmětem darovací a dědické daně. Nulová sazba daně se platí na částky do výše 470.000 NOK.

V České republice existují tři zákonné linie pro výpočet dědické a darovací daně. V první linii jsou děti a manželé, ve druhé linii sourozenci, tety, strýci, švagři a snachy a ve třetí linii ostatní. Od novely zákona platné od roku 2008 jsou od daně osvobozeny první a druhá linie. Daňová povinnost se tedy týká pouze třetí linie. Pro majetek do 1 miliónu korun činí sazba daně 7% a nejvyšší sazba daně činí 40% pro majetek nad 50 milionů korun. V Norsku je maximální sazba 15% pro skupinu ostatních, a to pro částky přesahující 800.000 NOK. [30] [31]

Ani v České republice ani v Norsku nejsou majetkové daně vysoké. V České republice vláda plánuje zásadní reformu daňového systému platnou od roku 2012. Předmět dědické či darovací daně by mohl být zdaněn daní z příjmů, což by znamenalo vyšší zdanění. [30] [31]

3.3.3 Sociální zabezpečení

Poplatníci bydlící nebo pracující v Norsku, zaměstnavatelé i zaměstnanci stejně jako osoby samostatně výdělečně činné jsou povinni k odvádění příspěvků na sociální zabezpečení. Příspěvky se odvádějí ze všech zdanitelných příjmů. Příspěvek zaměstnanců činí 7,8% z hrubých pracovních příjmů a nejsou odpočitatelné pro účely daně z příjmů. Zatímco pro zaměstnavatele je platba regionálně diferencována a pohybuje se mezi 0% a 14,1%. Zaměstnavatelské příspěvky jsou placeny za dvouměsíční období a jsou odpočitatelné. Platby jsou strženy společně s daní z příjmů a placeny finančnímu úřadu. Osoby samostatně výdělečně činné platí 10,7% [24] [26] [27]

3.3.4 Daňové přiznání a metodika platby

Daň z příjmu a daň z bohatství z čistého zdanitelného majetku jsou vymáhány za daňový rok, který končí 31. prosince. Pro většinu fyzických osob (rezidentů) v Norsku platí povinnost podat daňové přiznání nejpozději do 30. dubna roku po fiskálním roce (kdy dosáhli příjmů). Pro osoby samostatně výdělečně činné je povinnost podání daňového přiznání nejpozději do 30. dubna, pokud podává papírové daňové přiznání nebo 31. května, pokud jej podává elektronicky.

Je-li příjem fyzické osoby vyšší než 6.000 NOK, podává daňové přiznání. Na jeho základě provede daňový úřad výpočet daně s ohledem na odčitatelné položky, jejichž odpočtem je získán základ daně. „Celková daň, kterou je plátce daně zatěžován se skládá z dílčích daní, mezi které patří obecní daň, krajská daň, státní daň a sociální nemocenská dávka.“²⁸ [32]

Penalizace

Sankce se obvykle pohybují okolo 30 % nebo 60 % z daňové povinnosti a mohou být účtovány i úroky. [24]

---

²⁸ [32] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: finanční a daňový sektor*

3.3.5 Daň z příjmů právnických osob

Subjekt daně

Rezidentní společnosti jsou předmětem daně z příjmů právnických osob ze svých celosvětových příjmů a kapitálových příjmů. Nerezidentní společnosti podléhají dani z příjmu právnických osob pouze z pracovních příjmů a kapitálových příjmů z norských zdrojů. Pokud má společnost pobočku v Norsku, platí daně z příjmů a zisků této pobočky. [26]

Rezidence

Za rezidentní se v Norsku považuje společnost, která je zapsaná v Norském registru obchodních společností (obchodním rejstříku). Nicméně v zásadě jsou za rezidentní společnosti považovány ty, které mají centrální řízení na území Norska. Firmy, které nemají sídlo v Norsku, jsou subjektem daně z příjmů pouze z norských zdrojů, včetně příjmů ze stálé provozovny. [26]

Předmět daně

Předmětem daně z příjmů právnických osob je zisk společnosti, který se skládá z příjmů z podnikání určených na základě roční účetní závěrky a kapitálových příjmů, které jsou počítány jako rozdíl mezi prodejní a pořizovací cenou. Základ daně je součet provozního zisku/ztráty, finančních výnosů a čistého kapitálového výnosu po odečtení daňových odpisů. [26]

Zdanění dividend

Dividendy norských rezidentních společností s ručením omezeným nebo komanditních společností se sídlem v EHP (Evropském hospodářském prostoru) jsou z 97% osvobozeny od daně. Zbývající 3% jsou zdaněny běžnou sazbou 28%. [26]

Daňové odpočty

Veškeré náklady vynaložené za účelem získání nebo zajištění zdanitelných příjmů jsou daňově odpočitatelné. Náklady na reprezentaci a dary nejsou daňově uznatelné. [26]

Odpisy a amortizace

Účetní odpisy nejsou uznatelné pro daňové účely. Majetek, který je využíván pro podnikatelské účely, jehož očekávaná životnost činí více než tři roky a stojí více než 15.000 NOK by měl být odepisován. Metoda odpisování je degresivní.

Existují dvě alternativní metody stanovení výše daňových odpisů:

- 1) Pevné maximální sazby odpisů, které jsou stanoveny v zákoně a používají se u některých druhů aktiv. Tyto specifické sazby jsou určeny pro většinu hmotného majetku a goodwill a pohybují se mezi 2% a 30%.
- 2) Pro dlouhodobý nehmotný majetek, na který se nevztahují žádná zvláštní pravidla, umožňují běžná pravidla odečíst pořizovací cenu majetku nad dobu jeho životnosti.

Odepisovatelný obchodní majetek se dělí do devíti skupin podle Norského zákona o daních. Skupiny a sazby jsou:

- Kancelářské stroje 30%
- Goodwill 20%
- Nákladní automobily, přívěsy, autobusy, taxíky a vozidla pro osoby se zdravotním postižením 20%
- Auta, zemědělské traktory, stroje, nářadí, nástroje, atd. 20%
- Lodě, vrtné plošiny, atd. 14%
- Letouny 12%

- Elektrárny, elektrické vedení 5%
- Průmyslové stavby, hotely, restaurace 4%
- Kancelářské budovy 2%
- Technické zařízení v budovách o 10% [33]

Zásoby

Všechny zásoby na počátku a na konci zdaňovacího období je třeba vzít v úvahu při určení zdanitelných příjmů. Zásoby jsou oceňovány v pořizovacích cenách bez ohledu na skutečnou hodnotu. Nedokončená výroba a hotové výrobky jsou oceňovány přímými variabilními náklady na materiál a na práci. Mezi používanou metodu oceňování zásob patří metoda FIFO (ne LIFO ani metoda vážených průměrných nákladů). [33]

Sociální zabezpečení

Zaměstnavatelé jsou povinni platit příspěvky na sociální zabezpečení svým zaměstnancům ve výši 14,1% v centrálních oblastech. Nižší sazby se platí v některých oblastech na severu Norska. [26]

Sazba daně

Zdanitelný příjem je zdaněn paušální sazbou 28% z toho 21% připadá obcím a 7% krajům. Speciální pravidla platí pro lodní dopravu a ropné aktivity. [26]

Zdanění ropných aktivit

Zdanění činnosti ropy se opírá o pravidla běžného zdanění podnikatelské činnosti. S těžbou ropy a zemního plynu je však spojen tzv. nadměrný výnos (excess

return) a zdrojová renta. Proto byla kromě běžné daně z příjmů ve výši 28% zavedena zvláštní daň z příjmů z těžby ropy ve výši 50%. V důsledku toho mezní sazba daně z nadměrného výnosu v sektoru ropy činí 78%. [26] [27]

Zdanění příjmů lodní dopravy

Příjem lodních společností je osvobozen od daně z příjmů, ale platí daň z tonáže plavidel, které vlastní nebo v některých případech z plavidel, které si pronajímají. Tato daň musí být zaplacená bez ohledu na to, zda je plavidlo v provozu nebo není. [26] [27]

Splatnost daně

Zdaňovacím obdobím je zpravidla kalendářní rok. Daň je splatná ve třech splátkách. Daňové přiznání musí být podáno do konce března, pro elektronické podání do konce května. [26] [27]

Založení firmy v Norsku

Mezi nejoblíbenější společnosti v Norsku patří akciová společnost a společnost s ručením omezeným. Základní kapitál u společnosti s ručením omezeným (Aksjeselskap – AS) činí 100.000 norských korun. Založení této společnosti je jednoduché a veškerá administrativa s tím spojená se stihne během 10 dní. U akciové společnosti (Allmennaksjeselskap – ASA) je základní kapitál stanoven na 1.000.000 norských korun. [32]

Hodnocení a srovnání s českým daňovým systémem

V Norsku jsou příjmy firem a kapitálové příjmy zdaněny paušální sazbou 28%. Náklady vzniklé na generování příjmů jsou odpočitatelné. Zdanění kapitálových příjmů se počítá jako prodejní cena nižší o pořizovací náklady a odpisy. V České republice je sazba daně z příjmů právnických osob 19%. V obou zemích jsou nižší sazby daně pro zdanění investičních, podílových a penzijních fondů (v ČR 5%). V Norsku navíc existují speciální pravidla, která platí pro zdanění právnických osob z oboru lodní dopravy a ropných aktivit. V České republice je daňová sazba nejnižší za poslední roky (v roce 1999 to bylo dokonce 35%). V Norsku je současná sazba 28% od roku 1992.

„Výše zdanění právnických osob se v jednotlivých evropských zemích výrazně liší, neboť její výše zrcadlí ekonomickou a hospodářskou orientaci příslušné země. Proto dochází ke stěhování investic a podnikání do zemí, kde je pro podnikatele daňové zatížení výhodnější.“ Norsko však i přes své vysoké sazby investory láká jednoduchou administrativou a vzdělaným obyvatelstvem. [34]

Českou republiku čeká v letech 2012-2013 reforma i v oblasti daní příjmů právnických osob. Sazba daně zůstane zachována, ale bude zavedena sleva na dani ve výši sražené daně z dividend, dojde k odstranění dvojího zdanění s cílem podpořit investice. Zjednoduší se tvorba rezerv a opravných položek k pohledávkám a zruší se osvobození příjmů u provozovatelů loterií a dalších her s účinností od 1. 1. 2012. [35]

Shrnutí

„V Norsku platí daně všechny fyzické i právnické osoby, které mají statut rezidenta, a to ze všech příjmů plynoucích z tuzemska i ze zahraničí. Rezidentem se stává podnik okamžikem registrace v registračním centru a fyzická osoba po šesti měsících povoleného pobytu v zemi. Fyzické a právnické osoby bez statusu rezidenta platí daně ze zisku dosaženého činností v Norsku. Příjem z nemovitostí situovaných na norském území je vždy zdaněn v Norsku. Norský daňový systém rozlišuje dvě základní formy příjmů: 1. příjem všeobecný (odečítají se výdaje), 2. příjem osobní (příjem ze závislé činnosti). Norské smlouvy o zamezení dvojího zdanění zpravidla následují model

OECD. Norsko má uzavřené smlouvy o zamezení dvojího zdanění s 83 zeměmi, mezi které patří i Česká republika.²⁹ [32]

3.4 NEPŘÍMÉ DANĚ

3.4.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (norsky merverdiavgift) je nejdůležitější daní z oblasti nepřímých daní. Jedná se o daň ze spotřeby, kterou je třeba zaplatit na domácím trhu zboží a služeb.

Subjekt daně

Povinné k dani jsou všechny články, které se podílí na distribučním řetězci a na dovozu. „Plátcem DPH se stane živnostník či firma, jestliže jeho roční obrat překročí hranici 50.000 norských korun.“³⁰ [19]

Předmět daně

V zásadě všechny prodeje zboží a služeb jsou předmětem DPH. To znamená veškeré dodávky zboží, poskytnuté služby a dovoz zboží. Nicméně některé transakce jsou osvobozeny, což znamená, že tyto dodávky jsou zcela mimo působnost zákona o DPH. Tyto firmy nemohou být registrovány k DPH a nemají nárok na odpočet DPH. Patří mezi ně finanční služby, sociální služby, vzdělávací služby a zdravotnictví.

---

²⁹ [32] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: finanční a daňový sektor*

³⁰ [19] BUSINESSINFO. [online], *Podnikání a daně v Norsku*

Daňová sazba

Sazby DPH pro rok 2012 jsou následující:

- 25% obecná míra
- 15% na potravinách (oproti roku 2011 se zvýšila o 1%)
- 8%, na poskytování služeb osobní dopravy a nákupu těchto služeb, na pronájem hotelových pokojů a rekreačních objektů, a dopravní služby, pokud jde o trajekty pro vozidla v rámci vnitrostátní silniční sítě. Stejná sazba platí na vstupenky do kina a televizní licence. [17]

Některé obchody jsou zdaněny nulovou sazbou u vstupu (jsou od daně osvobozeny). Mezi ně patří například noviny, knihy a časopisy. Ale také vývozy nebo pobřežní ropné aktivity.

Hodnocení a srovnání s českým daňovým systémem

Systém daně z přidané hodnoty v Norsku je téměř shodný se systémy zemí OECD, ale liší se různými sazbami. Základní sazba DPH činí 25% a je tak nejvyšší ze všech členských zemí OECD. Snížená sazba například na potraviny je stanovena na 15% a super snížená sazba, uvalena například na dopravu, je v Norsku 8%. „DPH byly v Norsku vždy vysoké, na současnou úroveň se zvýšily v roce 2006. Plátcem DPH se stane živnostník či firma, jestliže jeho roční obrat překročí hranici 50.000 norských korun.“³¹ [36]

V České republice od ledna 2012 vzrostla snížená sazba DPH z 10 na 14 procent, seznam položek se nezměnil. Základní sazba zůstane na 20 procentech. Od ledna 2013 se pak sazba sjednotí na 17,5 procenta, a to bez výjimek. „Zdraží tedy zboží a služby, zařazené ve snížené sazbě DPH. Jde zejména o potraviny, nealkoholické nápoje, vodné a stočné, teplo, městskou dopravu, knihy, časopisy a noviny, ubytovací služby, vstupné na kulturní akce, léky a zdravotnické pomůcky, dětské pleny či stavební

---

³¹ [36] BUSINESSINFO. [online], *Podnikání a daně v Norsku*

práce. Naopak teoreticky může mírně zlevnit ostatní zboží a služby, zařazené v základní sazbě DPH.³² [37]

3.4.2 Daň ze spotřeby

Spotřební daně (norsky: særavgifter) jsou daně uvalené na konkrétní zboží a služby zahraničního či tuzemského původu. Kromě toho jsou spotřební daně spojené s vlastnictvím nebo změnou vlastnictví určitého zboží nebo nemovitosti.

Spotřební daně mohou být zavedeny z čistě fiskálních důvodů, to znamená ke zvýšení příjmů státu, ale mohou být také použity jako nástroj pro korekci vnějších vlivů, jako je například použití ekologicky či zdraví škodlivých výrobků.

Nejdůležitější spotřební daně v Norsku, co se týče příjmů, je daň z alkoholických nápojů a daň z tabákových výrobků, které tvoří až 10% podíl všech nepřímých daní. [17]

Spotřební daně Norska podle předmětu daně:

- spotřební daň z alkoholu
- spotřební daň z tabákových výrobků
- spotřební daň z automobilu, která obsahuje registrační daň z motorových vozidel, roční daň z motorových vozidel, daň silniční, daň z použití benzínu a nafty
- spotřební daň z minerálních olejů
- spotřební daň z čokolády a cukrovinek (18,21 NOK za kilo)

---

³² [37] AKTUÁLNĚ. [online], *Zvýšení DPH, sazba daně z přidané hodnoty*

- spotřební daň z cukru (7,05 NOK/kg) [17] [38]
- spotřební daň z nealkoholických nápojů (2,85 NOK/litr za hotový výrobek, 17,40 NOK/litr za koncentrát)

3.4.2.1 Daň z alkoholu

Předmět daně

Podobně jako v jiných evropských zemích se daň z alkoholu vztahuje na pivo, víno, alkoholické výrobky a čistý alkohol. Norsko se vyznačuje „protialkoholovou politikou“, vysokými sazbami spotřebních daní a dalšími omezeními se snaží omezit spotřebu alkoholu.

Ministerstvo reguluje, které produkty jsou předmětem spotřební daně. Zároveň stanovuje různé výjimky například na produkty, které jsou určeny pro export do zahraničí nebo produkty, které slouží vědeckým nebo lékařským účelům, nikoliv pro konzumaci nebo slouží jako surovina pro výrobu dalších produktů. [17] [38]

Sazba daně

Sazba daně se stejně jako v případě České republiky určuje dle objemu čistého lihu v nápoji. Pro rok 2012 jsou platné tyto sazby:

- nad 0,7 a do 2,7% % obj. alkoholu je to sazba 3,00 NOK za litr
- od 2,7% do 3,7% % obj. alkoholu se platí 11,31 NOK za litr
- od 3,7 do 4,7 činí sazba daně 19,59 NOK za litr
- na produkty s obsahem od 4,7 do 22% obj. alkoholu se platí 4,38% za % obj. a litr.

Tyto sazby se oproti roku 2011 zvýšily o 1,6-1,7%. [17] [38]

3.4.2.2 Daň z tabákových výrobků

Doutníky, cigarety a tabák jsou zdaněny sazbou 231 NOK za 100 gramů. Pro šňupací a žvýkáací tabák činí sazba 93 NOK za 100 gramů. Cigaretové papírky jsou zdaněny sazbou 3,51 NOK za 100 kusů. Tyto sazby se oproti roku 2011 zvýšily o 1,1 – 1,8%. [38]

3.4.3 Ekologické daně

Ekologické daně jsou daně uvalené na aktivity, které jsou škodlivé pro životní prostředí tak, aby podniky a jednotlivci brali v úvahu environmentální náklady své činnosti na společnost.

Ekologické daně v Norsku jsou zavedeny s cílem snižovat ekologické znečištění vodstva a ovzduší a redukovat množství vyprodukovaného odpadu. Kromě spotřebních daní, které se týkají použití motorových vozidel, jsou to:

- daň z oxidu uhličitého
- daň z elektřiny
- daň z odpadu
- z chemikálií, například z použitá pesticidů
- daň ze skleníkových plynů
- daň z emisí oxidu dusíku Nox (od roku 2007)
- daň na nápojové obaly [17] [38]

Mezi další zvláštní daně uvalené v Norsku patří daň z lodních motorů a daň z topných olejů. Ekologické daně představují pětinu všech nepřímých daní a jedná se o vůbec nejvyšší sazby ze zemí OECD. Pro představu bude podobněji rozebrána daň z alkoholu a některé ekologické daně. [17] [38]

3.4.3.1 Daň na nápojové obaly

Od 1. ledna 2011 a v souladu se zákonem o spotřebních daních, vznikla nová daňová povinnost a příjem do státní pokladny. Cílem této daně je přinutit výrobce k používání ekologičtějších obalů. Platí se za každý dovoz a domácí výrobu obalů na nápoje. Ministerstvo stanoví, které produkty jsou předmětem spotřební daně. Tato ekologická daň se platí na nápojové obaly za každé balení. Pro rok 2012 jsou stanoveny následující sazby daně:

- v případě skla a kovu je to částka 5,14 NOK
- v případě plastů 3,10 NOK
- 1,28 NOK v případě kartonu a lepenky

Ministerstvo může upravit podmínky uvalení ekologické daně v případě, že je obal součástí systému recyklace, případně takové obaly osvobodit od daně.

Pouze základní sazba 1,06 NOK je požadována na obaly od mléka a mléčných výrobků, nápojů na bázi kakaa a výrobků v práškové formě. [39]

3.4.3.2 Daň z emisí oxidu uhličitého

Norsko zavedlo daně z CO² v roce 1991. Existují dva typy. První je uvalená na minerální produkty: minerální olej, benzín, auto nafta, zemní plyn, LPG, uhlí a koks. Minerální výrobky, které nejsou použity pro účely vytápění, jsou osvobozeny od daně z emisí CO². Sazba se pohybuje od 0,42 do 0,7 NOK za litr. Druhý typ daně se vztahuje na emise z těžby ropy a zemního plynu na kontinentálním šelfu. Daň se platí za litr ropy a zemního plynu na standardní metr krychlový plynu. Sazba činí pro rok 2012 0.49 NOK za litr. [17] [38]

Hodnocení a srovnání s českým daňovým systémem

Spotřební daně jsou v Norsku poměrně vysoké, týká se to především alkoholických nápojů a cigaret. [36] Jen v porovnání se sousedním Švédskem jsou tyto sazby téměř dvojnásobné, v porovnání s Dánskem až třínásobné. Důsledkem je, že Norové vyražejí na nákup za hranice, nejčastěji právě do Švédska, kde nakupují především alkoholické nápoje, tabák, ale i potraviny, zejména maso, „které se v Norsku prodává velice drahο kvůli nízké konkurenci dovozu z jiných zemí.“³³ [40]

Daň z alkoholu se stejně jako v ostatních zemích EU vztahuje na pivo, víno, alkoholické výrobky a čistý alkohol. V České republice jsou stanovena jiná pravidla pro zdanění piva a vína. V Norsku slouží pro stanovení daňové sazby procentuální podíl alkoholu. „V Česku jsou předmětem daně tabák, alkohol a pohonné hmoty (tvoří většinou více jak 50 % ceny zdaněného zboží). Zdaňovací období pro tuto daň je jeden měsíc, pokud ale v tomto měsíci nevznikne povinnost daň přiznat, nemusí se podávat daňové přiznání. Plátcí daně jsou výrobci a provozovatelé tzv. daňových skladů. Poplatníky jsou pak kupující výrobku, daň je obsažena v ceně výrobku, jako je tomu například i u DPH. Od roku 2004 vykonává její správu Celní úřad, do konce roku 2003 správu vykonával Finanční úřad.“³⁴ [41]

Zdanění motorových paliv má v Norsku velkou tradici, spotřební daně z pohonných hmot byly představeny v roce 1931. Norsko má daň z benzínu od roku 1933 a z nafty od roku 1991.

Co se týče ekologických daní, jejich podíl je v Norsku výrazně nad průměrem ve srovnání se zeměmi EU a jejich tradice je hluboko zakořeněna. První daň, která měla znak ekologické daně, byla zavedena v roce 1971, jednalo se o daň z obsahu síry v minerálních olejích. Daň z umělých hnojiv, pesticidů a mazacích olejů byla zavedena v roce 1988. [42]

Daně z oblasti energetiky a dopravy jsou nejdůležitější, pokud jde o zvyšování příjmů. Představují téměř 50% z celkových ekologických daní. Zbývající ekologické daně

---

³³ [40] ORBION. [online], *Norsko: obchody a ceny*

³⁴ [41] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Spotřební daň*

generují nižší příjmy, ale jsou důležitým nástrojem, pokud jde o omezení různých typů zátěže na životní prostředí. [43]

Například norské zdanění pesticidů, tj. četnost postřiků, by mohla podle hnutí DUHA sloužit jako model pro Českou republiku. Hnutí DUHA doporučuje v České republice použít právě norský systém diferencovaných sazeb. „Má největší ekologický přínos a zajišťuje i nejspravedlivější zdanění. Vedle absolutního snížení spotřeby pesticidů navíc obrátil poptávku ve prospěch méně nebezpečných preparátů.“³⁵ [44]

„Stejně tak inspiraci Norskem kladně hodnotí analýza pro britské ministerstvo životního prostředí nebo publikace OECD zdravotními a ekologickými riziky.“³³ [44]

---

³⁵ [44] STUDIE Hnutí DUHA 2008. [online], *Ekologická daňová reforma*

4 NORSKO JAKO STÁT BLAHOBYTU

Norsko je často uváděno jako jedna z nejbohatších zemí na světě a země s nejvyšší životní úrovní obyvatel. Také se umísťuje na předních místech v žebříčcích, které se týkají zdravotního stavu obyvatelstva, délky života a kvality bydlení.

4.1 Životní úroveň obyvatel Norska

Životní úroveň je míra hmotného zabezpečení obyvatel země, z hlediska širšího pojetí je používaná univerzální definice, která definuje životní úroveň jako „historicky podmíněný stupeň uspokojování životních, tj. hmotných a duchovních potřeb obyvatelstva, zároveň souhrn životních, existenčních, pracovních a jiných podmínek, za nichž jsou tyto potřeby uspokojovány.“³⁶ [45]

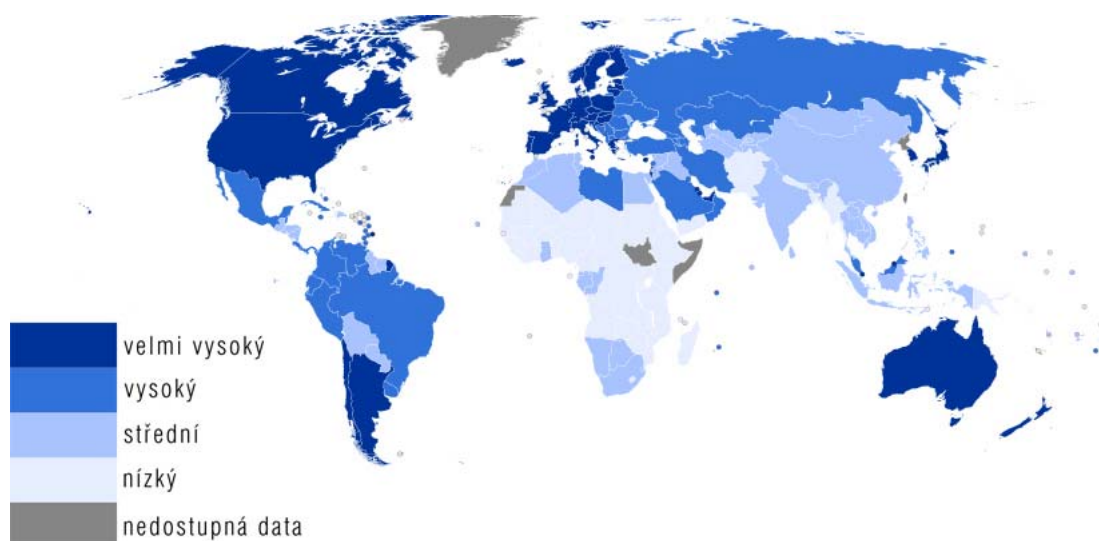
Základním měřítkem životní úrovně je HDP na obyvatele. Tento údaj však kvůli přerozdělování může být zkreslený. OSN k tomuto účelu zavedla takzvaný Index lidského rozvoje (anglicky Human development index, HDI). Jedná se o ukazatel kvality lidského života za pomoci porovnání údajů o chudobě, gramotnosti, úrovni vzdělání, střední délky života, zdraví, porodnosti, přístupu ke zdravotnickým službám a dalších faktorů. Bere rovněž v úvahu HDP na jednoho obyvatele. V Norsku se jako předpokládaná délka uvádí věk 83 let pro ženy a 78 v případě mužů. [46]

Norsko obsadilo v letech 2001-2006 a 2009-2011 první místo v žebříčku zemí podle indexu HDI. Norsko tedy bylo na prvním místě celkem devětkrát, Kanada osmkrát, třikrát se na prvním příčce objevilo Japonsko a dvakrát Island. Česká republika v roce 2011 obsadila 27. místo. [46]

---

³⁶ [45] KARAFIÁTOVÁ, S. *Vzdálenosti a shluky krajů podle životní úrovně*

Obr. č. 3: Mapa světa podle indexu lidského rozvoje, 2011

Zdroj: wikipedia.org [63]

Tab. č. 3: Žebříček zemí s vysokým HDI, 2010

Tabulka zemí s vysokým HDI					
Pořadí	Země	HDI	Pořadí	Země	HDI
1	Norsko	0,938	22	Řecko	0,855
2	Austrálie	0,937	23	Itálie	0,854
3	Nový Zéland	0,907	24	Lucembursko	0,852
4	USA	0,902	25	Rakousko	0,851
5	Irsko	0,895	26	Spojené království	0,849
6	Lichtenštejnsko	0,891	27	Singapur	0,846
7	Nizozemsko	0,890	28	Česká republika	0,841
8	Kanada	0,888	29	Slovensko	0,828
9	Švédsko	0,885	30	Andorra	0,824
10	Německo	0,885	31	Slovensko	0,818
11	Japonsko	0,884	32	Spojené arabské emiráty	0,815
12	Jižní Korea	0,877	33	Malta	0,815
13	Švýcarsko	0,874	34	Estonsko	0,812
14	Francie	0,872	35	Kypr	0,81
15	Izrael	0,872	36	Maďarsko	0,805
16	Finsko	0,871	37	Brunej	0,805
17	Island	0,869	38	Katar	0,803
18	Belgie	0,867	39	Bahrajn	0,801
19	Dánsko	0,866	40	Portugalsko	0,795
20	Španělsko	0,863	41	Polsko	0,795
21	Hongkong	0,862	42	Barbados	0,788

Zdroj: wikipedia.org [63]

4.1.2 Determinanty životní úrovně

Zaměstnanost, sociální a daňová politika, to vše ovlivňuje životní úroveň. Nejen Norsko, ale všechny severské státy jsou charakteristické vysokou mírou sociálního zabezpečení a štědrými vládními transfery. Na rozdíl od zbytku Evropy je zde uplatňován tzv. Skandinávský model. Hlavním znakem tohoto modelu je tzv. dekomodifikace, což je pojem pro osvobození života jedinců od závislosti na trhu a projevuje se například tím, že se lidé mohou svobodně rozhodnout na čas zanechat práce, aniž by se museli obávat ztráty místa, příjmu nebo životní úrovně. [22] [47] [48]

Mezi další znaky, kterým se vyznačuje Skandinávský model, můžeme považovat:

- „hospodářský růst při plné zaměstnanosti
- nízká míra inflace
- odstranění nerovnosti v oblasti chudoby a jiných diskriminačních překážek
- rovný přístup ke vzdělání a na trh práce
- vysoká úroveň zdravotních a sociálních služeb zejména pro seniory
- štedrá sociální a vstřícná migrační politika s přímou vazbou na trh práce³⁷ [22]

Největší položku vládních výdajů představuje sociální systém, mezi další významné výdajové položky patří zdravotnictví a vzdělání.

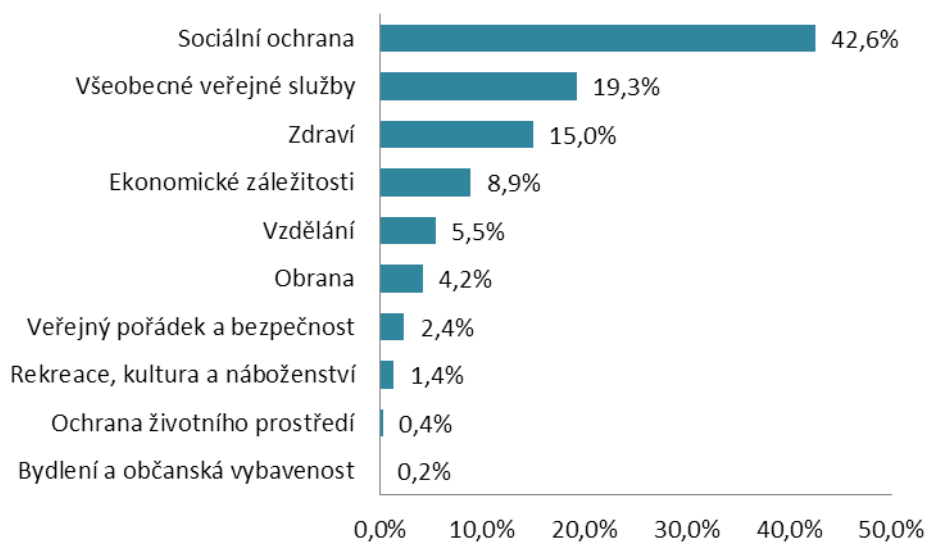
³⁷ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 10

Tab. č. 4: Všeobecné vládní výdaje podle funkcí jako procenta k celkovým vládním výdajům, v milionech NOK

Všeobecné vládní výdaje podle funkcí v procentech k celkovým nákladům, v milionech NOK		
Celkové vládní výdaje	910.800	%
Všeobecné veřejné služby	175.787	19,3%
Obrana	38.233	4,2%
Veřejný pořádek a bezpečnost	21.751	2,4%
Ekonomické záležitosti	81.138	8,9%
Ochrana životního prostředí	3.157	0,4%
Bydlení a občanská vybavenost	1.429	0,2%
Zdraví	138.377	15,0%
Rekreace, kultura a náboženství	12.987	1,4%
Vzdělání	49.769	5,5%
Sociální ochrana	388.174	42,6%

Zdroj: Norský statistický úřad, 2010 [64]

Obr. č. 4: Všeobecné vládní výdaje podle funkcí, v procentech

Zdroj: Norský statistický úřad, 2010 [64]

4.2 Rozdělování bohatství

Rozdělování bohatství je v Norsku kvůli geografickým a klimatickým podmínkám složitější, protože jsou zde velké rozdíly v hustotě osídlení země a v její urbanizaci. Stát tak musí vynakládat nemalé prostředky pro motivaci obyvatel, aby v těchto regionech zůstali a podporovat zaměstnanost v oblastech, které jsou závislé především na rybolovu a zemědělství. [22]

Dnes přibližně osm z deseti lidí žije v městských oblastech ve srovnání s 50% po druhé světové válce. Nejvyšší hustota obyvatel je dosažena na jihu Norska v kraji Oslofjord, zatímco na severu Norska je hustota obyvatel nejnižší. [8]

Stát tedy hraje nezastupitelnou úlohu v zajištění fungování sociálního státu a zabezpečení blahobytu všech obyvatel. „Činí tak prostřednictvím tří základních oblastí: veřejné instituce, trh práce a občanská společnost, jejímž základním stavebním kamenem je rodina.“³⁸ [22]

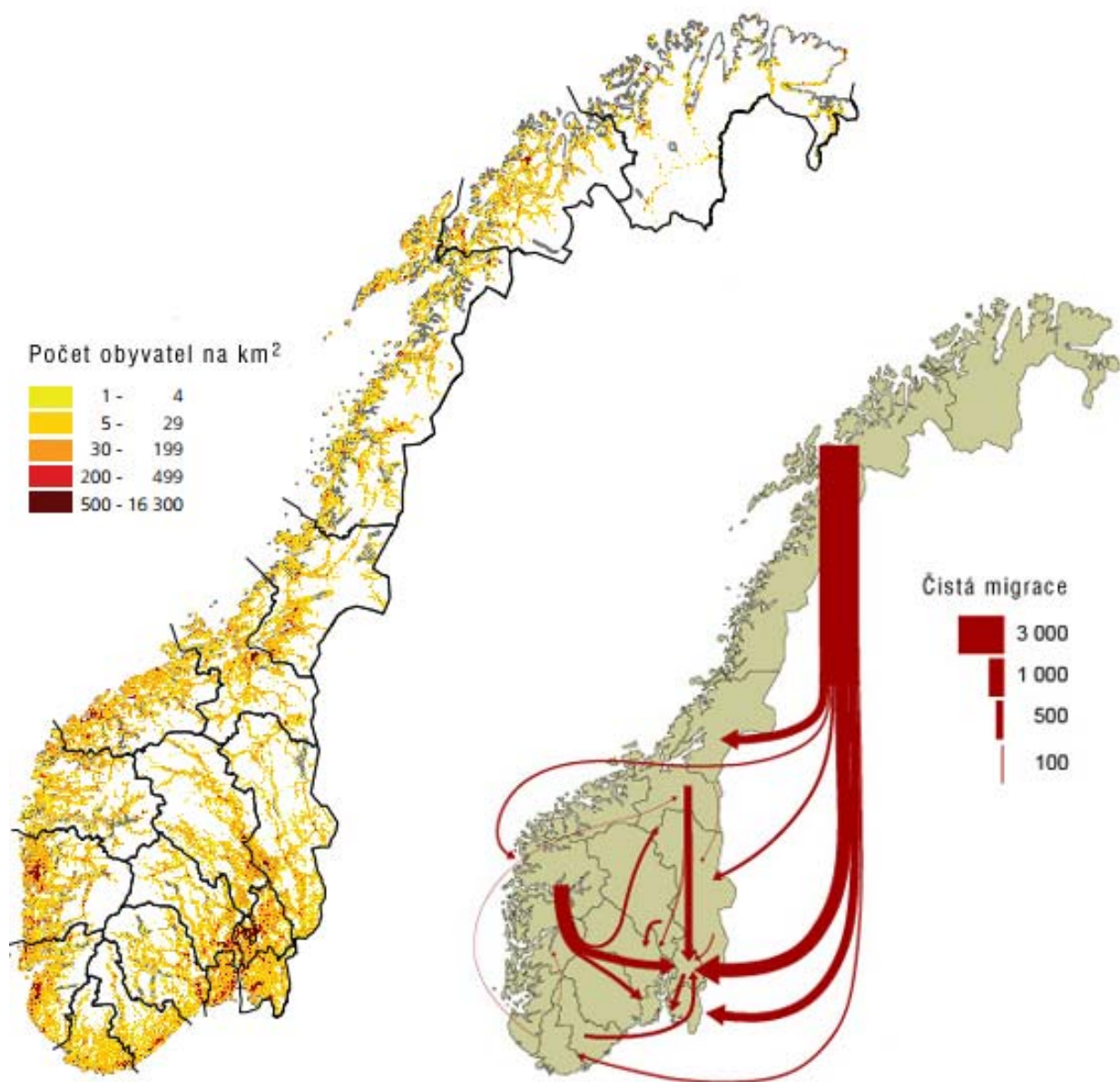
Hlavním úkolem veřejných institucí je dohlížet na spravedlivou alokaci příjmů. Využívají při tom nástroje vyplácení různých sociálních dávek, které mají zaručit zajištění standardu v oblasti zdravotní péče, příjmů a vzdělání. Nejvýznamnějším cílem trhu práce je udržet nízkou nezaměstnanost a inflaci.

---

³⁸ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 12

Obr. č 5: Hustota obyvatel Norska

Obr. č. 6: Čisté migrační toky mezi regiony

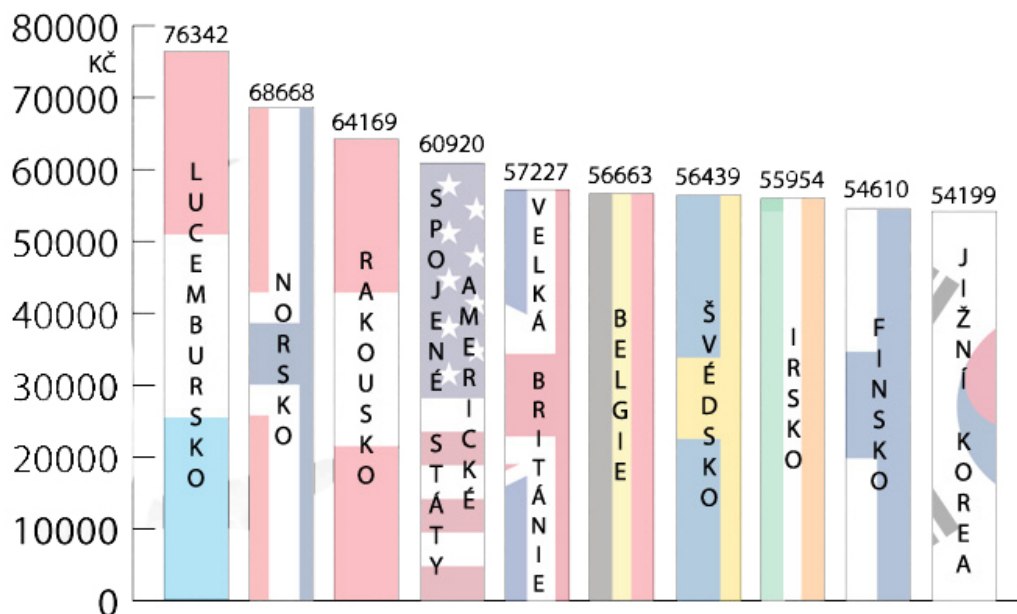

Zdroj: Norský statistický úřad, 2009 [65]

4.3 Trh práce v Norsku

V současné době činí míra nezaměstnanosti 3,3% (k lednu 2012) a výše inflace (měřená indexem cen spotřebitelů) dosahuje v současné době 0,5% (k lednu 2012). Průměrná mzda v Norsku se řadí mezi nejvyšší na světě.

Obr. č. 5: Deset zemí s nejvyšší průměrnou mzdou, v CZK

Zdroj: Mezinárodní organizace práce [60]

Pro Norsko a ostatní skandinávské země je typické vysoké zastoupení žen na trhu práce, a to i ve vysokých politických funkcích. Norsko je zemí s nejvyšším počtem žen ve vrcholovém managementu, je to o 32% více, než je evropský průměr. V Norsku byl také zaveden zákon o minimálním počtu žen ve správních radách činící 40%. Podle statistiky OECD jsou také platy vysokoškolsky vzdělaných mužů a žen pracujících na stejné pozici téměř rovnocenné.

Norsko aktivně napomáhá také rodičům malých dětí vrátit se do pracovního procesu, což jim umožňuje kvalitní mateřských školek. Ženy využívají práce na částečný úvazek. První rok života dítěte mají však norští rodiče nárok na placenou dovolenou. „Norští rodiče si mohou vybrat celkem 46 týdnů dovolené, kdy pobírají 100% platu, nebo 56

týdnů, kdy pobírají 80% platu.³⁹ Norsko také podporuje větší zapojení mužů a posílení role otců a rezervuje pro ně 10 týdnů rodičovské dovolené. Norsko je první zemí na světě, která tento systém zavedla a přičemž v současné době této kvóty pro otce využívá 90% mužů. [49]

„Odchod do důchodu je v Norsku stanoven na 67. rok, což je jedna z nejvyšších hodnot v Evropě. Norové mohou využít i předčasného odchodu do důchodu, ovšem s nižší vyplácenou penzí.“⁴⁰ [50]

Dalším specifikem pro Norsko je mentalita jeho obyvatel. „Přičinit se, tj. pracovat, Norové chápou jako morální povinnost vůči společnosti a stát si je toho dobře vědom. Proto vynakládá nemalé prostředky, aby se na trhu práce mohl uplatnit každý, kdo pracovat chce, a to bez rozdílu pohlaví, rasy či vyznání.“⁴¹ [22]

Filosofie trhu práce a hlavní cíle státu jsou formulovány v Akčním plánu proti chudobě z roku 2008. Mezi hlavní cíle patří zajistit všem společenským vrstvám přístup na trh práce, k tomu pomáhají různé rekvalifikační programy, přímá tvorba pracovních míst a programy pro zapojení imigrantů, kteří v Norsku podle nejnovějších dat statistického úřadu tvoří 12,2% celkové populace. „Téma integrace aktivně řeší Akční plán pro integraci a sociální zařazení do společnosti pro imigranty.“⁴² [22]

Přistěhovalci v Norsku představují 600 900 osob, což činí 12,2% celkové populace. Většina přistěhovalců pochází z Polska, Švédska, Somálska, Německa a Iráku. 34% imigrantů má norské občanství.

„Do Akčního plánu proti chudobě spadá i kategorie vězňů, kteří mají stejné právo na veřejné služby jako zbytek populace. Norská vláda dává vězňům záruku možnosti reintegrace do společnosti nejen prostřednictvím vzdělávacích programů a specializovaných kurzů v průběhu trestu, ale i zesílenou spoluprací mezi

---

³⁹ [49] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICCE. [online], *Příspěvky na rodičovské dovolené a otcovská dovolená*

⁴⁰ [50] TRÁVNÍČKOVÁ, R. *Participace žen na pracovním trhu*, str. 51

⁴¹ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 13

⁴² [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 13-14

propuštěnými vězni a pracovními agenturami. Tzv. spolupráce mezi státem a občany má zásadní vliv na míru nezaměstnanosti.⁴³ [22]

Nutno také dodat, že kriminalita v Norsku se dlouhodobě drží na nejnižší úrovni v Evropě.

Norská vláda se drží zásady, „čím více lidem bude umožněno participovat na trhu práce, tím méně finančních prostředků na sociální příspěvky bude stát vyplácet. Ti kdo chtějí být plnohodnotnými členy norské společnosti, jsou společností (nepřímo) nuceni pracovat.“⁴⁴ [22]

Cílem státu je zajistit občanům stejnou životní úroveň v důchodu, jako měli v produktivním věku prostřednictvím vyplacení vysokých důchodů. Pro rozpočet Norska je nejvyšší zátěží penzijní systém a výdaje na tzv. sociální ochranu tvoří největší výdajovou položku státního rozpočtu.

4.4 Financování státu blahobytu

4.4.1 Daňový systém

Norský daňový systém byl podrobně rozebrán v předešlé kapitole. Vyznačuje se vysokými progresivními daněmi.

Poslední dvě reformy v Norsku v roce 1992 a 2006 byly zaměřené na dosažení efektivní alokace zdrojů. Největší procento peněžních prostředků jde státu v podobě daní z příjmů. Velký význam v příjmech z těchto daní hraje progresivní zdanění. Konvenční definicí progresivního daňového systému je, že průměrná sazba daně se zvyšuje s příjmem. Ve vládním rozhodovacím procesu je pro stanovení daňového systému a daňových sazeb důležité zkoumat vztah mezi progresivitou a disproporcionalitou (daňové zatížení), to znamená, do jaké míry jsou relativně bohatí lidé více daňově zatíženi než chudí.

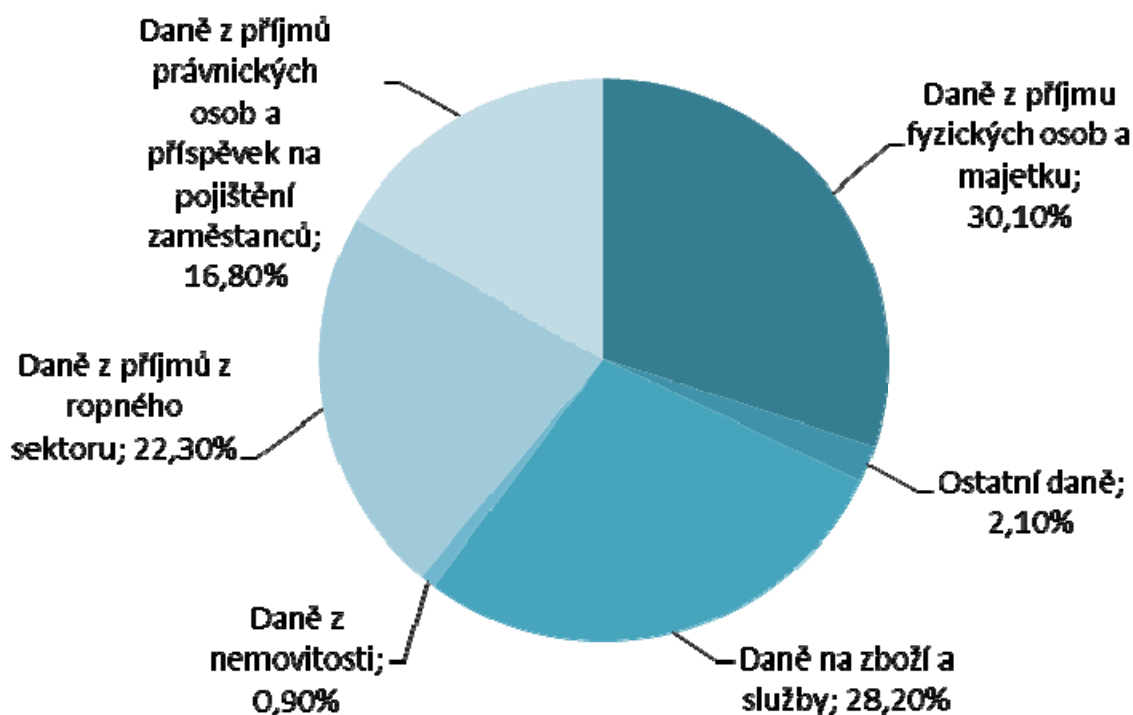
⁴³ [22]VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 14

⁴⁴ [22]VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 13

Drtivá většina Norů podporuje platit ještě vyšší daně, pokud si země zachová charakter sociálního státu. 75% obyvatel Norska je ochotno platit více daní pro dobré zdraví a péči o starší, dokonce i domácnosti s velmi vysokými příjmy jsou jednoznačně orientované pro společnost. [51]

Daňový systém ovlivňuje každodenní život občanů a podnikatelský život v zemi. Obecně se dá říci, že nízké daně motivují a vysoké svádí k únikům. Není to však pravidlem, jak dokazují právě země Skandinávie, kde investory láká především rychlá administrativa, legislativní vyspělost a vysoká vzdělanost občanů. [52]

Obr. č. 6: Podíl z příjmů z jednotlivých druhů daní

Zdroj: Ministerstvo financí Norska, 2005 [66]

4.4.2 Sociální pojištění

„Všichni norští občané a lidé pracující v Norsku mají automaticky právo na členství v Norském programu státního pojištění, které opravňuje členy pobírat důchod (např. starobní, invalidní nebo po zemřelých rodinných příslušnících) a podporu v souvislosti s pracovními úrazy, nemocí, těhotenstvím, mateřstvím, svobodným rodičovstvím, pohřbem rodinných příslušníků. Spolu s pojištěním určeným k výplatě rodičovských přídatků a finančním příspěvkům určeným rodičům malých dětí představuje program státního pojištění systém nejdůležitějšího všeobecného pojištění v zemi. Státní pojištění je financováno z členských příspěvků zaměstnanců, samostatně výdělečně činných osob a jiných pojištěnců, příspěvků zaměstnavatelů a jiných dotací.“⁴⁵ [53]

4.4.3 Vládní penzijní fond

Těžba ropy a zemního plynu v norských pobřežních vodách Severního moře podstatně zvýšila národní blahobyť obyvatel Norského království. „V důsledku svého mimořádného ekonomického vývoje a díky příjmům z těžby ropy a zemního plynu více či méně pravidelných 10 % přebytků státního rozpočtu, přijal v devadesátých letech norský parlament zákon o zřízení Státního ropného fondu, který je tzv. Fondem budoucnosti, jenž má zajistit dalším generacím profit z ropného bohatství v dobách, kdy budou zásoby ropy a plynu vyčerpány. Do fondu jsou převáděny přebytky ze státního rozpočtu a příjmy z úroků a investovaného kapitálu fondu z předchozích let. K prvnímu převodu kapitálu do fondu došlo v roce 1996. V současnosti patří k největším světovým fondům a od roku 2002 je to vůbec největší evropský penzijní fond a od roku 2011 největší světový fond.“⁴⁶ [32]

„Oblasti těžby ropy a zemního plynu norského kontinentálního šelfu jsou tři: Severní moře, Norské moře a Barentsovo moře.“⁴⁷ [22]

---

⁴⁵ [53] AKSAMÍT, J., MASAROVÍČOVÁ, M., VALENTOVÁ, K. *Evropské sociální systémy*, 15-16

⁴⁶ [32] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: finanční a daňový sektor*

⁴⁷ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 39

Od samého začátku byla všemi politickými stranami podporována ústřední role státu. „Úplně první norská společnost, která zasáhla do těžby ropy, byla Norsk Hydro, ale hlavní úlohu v těžbě ropy měla sehrát státní ropná společnost Statoil, založená v roce 1972. Norsk Hydro v roce 1999 získala první soukromou norskou těžební společnost Saga Petroleum, nicméně všechny aktivity spojené s ropou a zemním plynem od roku 2007 spadaly pod Statoil – následovalo sloučení a změna názvu na StatoilHydro ASA. Od listopadu 2009 společnost nese nový název – Statoil ASA.“⁴³ [22]

„Nicméně norská vláda od počátku objevu nerostného bohatství zaujímá silně protekcionistické stanovisko. Participace vnějších aktérů na těžbě (jak ropy, tak zemního plynu) vláda podmiňuje přísnými kritérii pro obdržení licence opravňující provádět nové objevy a těžbu na norském kontinentálním šelfu.“⁴³

Norská vláda se shodla na postupné těžbě ropy a zemního plynu, aby z norského nerostného bohatství měly užitek i příští generace. „Shoda se týkala i maximálně šetrného přístupu k životnímu prostředí v těžebních oblastech.“⁴⁸ [22]

Nejvíce pravomocí patří norskému parlamentu, který prostřednictvím hlasování a návrhů určuje hlavní směr energetické politiky, například rozhoduje o zahájení těžby v nových oblastech.

„Smyslem vládního penzijního fondu je zajištění sociálních jistot i příštím generacím, a protože se jedná o druhý největší suverénní fond na světě, dá se konstatovat, že financování norského státu blahobytu je zajištěno.“⁴⁹ [22]

---

⁴⁸ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 18

⁴⁹ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 40

5 HODNOCENÍ NORSKÉHO STÁTU BLAHOBYTU A DAŇOVÉHO SYSTÉMU NORSKA

„Hlavními znaky norského státu blahobytu jsou hospodářský růst při plné zaměstnanosti, nízká míra inflace, odstranění nerovnosti v oblasti chudoby, genderových, rasových a jiných diskriminačních překážek, rovný přístup na trh práce, vysoká úroveň zdravotních a sociálních služeb zejména pro seniory, štedrá sociální a migrační politika s přímou vazbou na trh práce. Všechny tyto cíle jsou (samozřejmě až na plnou zaměstnanost, tj. nulová nezaměstnanost) plněny. Nicméně jejich nákladnost je vysoká.“⁵⁰ [22]

Největší položkou vládních výdajů tvoří sociální systém. Další významné výdajové položky jsou zdravotnictví a investice do vzdělání. Hlavním cílem státu je zajistit svým občanům stejnou životní úroveň jako v jejich produktivním věku, a to prostřednictvím vyplácení vysokých důchodů a zajištění kvalitní zdravotní péče.

Sociální politika státu se však dá považovat za velice efektivní, protože po vyplacení sociálních dávek, klesá v Norsku chudoba z 29% na 11%. [54]

Norsko zvolilo progresivní daňové sazby a vysoké transfery. To má za následek potlačení ekonomických rozdílů obyvatel. Norsko je jednou ze zemí s největší podobností životní úrovně obyvatel. Hlavní cíl vlády odstranění nerovnosti mezi lidmi je tedy dosažen.

Takzvaný koncept horizontální spravedlnosti, což znamená, že se stejnými osobami by mělo být zacházeno stejně, je však v oblasti daní velmi nákladný a problematický, protože jen velmi málo lidí se nachází v podobné situaci. Daňové spravedlnosti je dosaženo dodatečným zdaněním majetku. Což sice představuje dvojí zdanění, ale je všeobecně kladně přijímáno, protože je vykoupeno kvalitním zdravotnictvím, školstvím a péčí o důchodce.

Norsko používá také vysoké sazby spotřebních daní, které zdaňují zdraví škodlivé výrobky jako je alkohol nebo tabákové výrobky a ekologických daní, tak aby snížily nepříznivý dopad na životní prostředí.

---

⁵⁰ [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*, str. 39

Snížení sazby daně z příjmů a zisku obecně funguje jako motivační prvek k práci, vytváření bohatství v ekonomice a ke zvýšení dlouhodobého růstu. Norsko je však důkazem toho, že nezáleží na míře zdanění, ale také na jiných determinantech. Je to mentalita Norů, kteří chtějí pracovat, ale také regulace trhu práce státem. Stát dokáže zainteresovat nejširší skupiny obyvatel včetně imigrantů a vězňů, což má pozitivní dopad na celou norskou společnost. Norsko je také státem, který se vyznačuje vysokým podílem žen na trhu práce. Produktivita práce je v rámci členských zemí EU nadprůměrná.

Zahraniční investory i přes vysoké daňové zatížení láká trh, který je regulován právním systémem na špičkové úrovni, kde je vzdělané obyvatelstvo a jednoduchá administrativa. Státní legislativa je nejrychlejší v Evropské unii a také obchodní spory jsou řešeny velmi rychle. [54]

Norsko se může chlubit také nízkou obchodní kriminalitou. Jedná se o jedno z nejčistších a nejvíce poctivých podnikatelských prostředí na světě. Velkou výhodou daňového systému Norska je jeho transparentnost. Daňoví poplatníci mají jistotu v tom, jak je s jejich penězi nakládáno, proto jsou ochotni platit takové procento ze svých příjmů. Díky této transparentnosti dochází v Norsku k minimalizování korupce. Index korupce dosahuje nejnižší úrovně v EU. Daňová přiznání jsou všem otevřeně přístupná v databázi na internetu. „Politik, který vstupuje do politického prostoru na kandidátních listinách, má pod svým jménem napsáno, kolik byl jeho příjem a kolik a v jakém místě zaplatil na daních.“⁵¹ [55]

Dá se říci, že daňový systém Norska můžeme považovat za účinný a efektivní, protože se mu daří získat takové příjmy do státního rozpočtu, které stačí na pokrytí vládních transferů.

---

⁵¹ [55] DENÍK REFERENDUM. [online], *V čem nám může jít Norsko příkladem*

5.1 Budoucnost norského státu blahobytu

S růstem životní úrovně obyvatel bude velice nákladné financovat tento stát. Také růstem a stárnutím populace bude stále více lidí čerpat prostředky z jejich fondu. Stejně jako většina vyspělých zemí na západní polokouli včetně České republiky, čelí Norsko rychlému stárnutí populace. Norský statistický úřad odhaduje, že v roce 2050 bude podíl obyvatel starších 65ti let tvořit 23% z celkového počtu obyvatel.

Přestože dlouhověkost je znamením úspěchu norského sociálního systému, stárnutí populace může ve financování znamenat problém v příštích letech. [56]

Norsko je však velmi stabilní demokratickou zemí, která stojí na pevných základech. Více než vývoj ve vlastní makroekonomice bude tedy Norsko ovlivňovat vývoj světový. Norsko je závislé na exportu do eurozóny a i přesto, že není součástí Evropské Unie, může i Norsko ovlivnit finanční krize eurozóny a následná reakce finančních trhů. Norský vládní fond drží dluhopisy postižených zemí EU za více než 50 mld. euro a potíže eurozóny se tak mohou přímo odrazit i na kondici ekonomiky Norska. [12]

„Dle ministra financí Johnsen je nejlepší obranou proti krizi zachování přebytkových rozpočtů, fiskální disciplíny a ideálně i levného NOK, který by usnadnil export při potížích eurozóny.“⁵² [12]

Pokud však nedojde k dramatickému poklesu ceny ropy a zemního plynu, bude moci Norsko i nadále vykazovat parametry zcela zdravé ekonomiky a krize ostatních evropských zemí by tak mělo zvládnout lépe.

Co se týče financování státu a udržení rostoucí životní úrovně, vyřešil tuto otázku fakt, že v říjnu roku 2011 byla ropnou společností Statoil nalezena další ropná pole v oblasti Severního moře. Ropa z toho pole by měla začít téct v roce 2017 a rezervy z ní postačí minimálně na dalších 30 let. [57]

---

⁵² [12] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: očekávaný vývoj v teritoriu*

6 NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ ČESKÉHO DAŇOVÉHO SYSTÉMU

Protože oba porovnávané daňové systémy jsou velmi odlišné především, co se týče ekonomického prostředí, mentality obyvatel a zásahů státu, nedá se říct, že to, co funguje v Norsku, by mělo fungovat v České republice a naopak.

6.1 Zjednodušení českého daňového systému

Český daňový systém patří k nejsložitějším. Především kvůli administrativní náročnosti potřebují české firmy na splnění svých daňových povinností nejvíce času ze všech zemí EU. Administrativní náročnost placení daní je přitom pro podniky velkou zátěží. Ve světovém průměru potřebuje jedna společnost každý rok téměř dva měsíce na splnění svých daňových povinností. „Mezi jednotlivými zeměmi jsou velké rozdíly. Zatímco například v Ázerbájdžánu trvá zaplacení spotřební daně 105 dní, švýcarské společnosti to zvládnou za jediný den.“⁵³ [58]

Z hlediska administrativní náročnosti skončila Česká republika na 168. místě ze 178 zemí. Firmy u nás potřebují pro splnění svých daňových povinností 930 hodin ročně, což je nejvíce ze všech zemí v rámci EU.

Podle studie s názvem „Jak se platí daně“, která se zabývá touto analýzou, by daňové reformy vedoucí ke zjednodušení daňového systému mohly vést k vyšším výnosům státu, protože rozšíří daňovou základnu. [58]

Daňový systém v České republice se podle studie společnosti Pricewaterhouse Cooper's umístil v žebříčku nejvýhodnějších systémů na 113. místě ze 178 srovnávaných zemí.

„Srovnání času nutného na splnění všech daňových povinností podniků působících v ČR s ostatními státy ukazuje, že právě administrativní náročnost daňového systému je jednou z největších slabín podnikatelského prostředí ČR.“⁵⁴ [59]

---

⁵³ [58] FINANCE. [online], *Český daňový systém patří k nejsložitějším*

⁵⁴ [59] NOVINKY.CZ. [online], *Česko má až 113. nejvýhodnější daňový systém na světě*

Zjednodušení daňových systémů a snížení administrativní zátěže by vedlo k větším zahraničním investicím. Efektivní a srozumitelný daňový systém podporuje podnikatelské prostředí, neboť zvyšuje důvěru a ochotu firem v dané zemi investovat.

Tab. č. 5: Výhodnost daňových systémů v zemích EU a v Norsku

Výhodnost daňových systémů				
Země	počet plateb	čas na splnění daň. povinností	celkové daň. zatížení	výhodnost daň. systému
Irsko	15	9	23	6
Velká Británie	0	22	52	12
Dánsko	15	37	40	13
Norsko	3	16	86	16
Lucembursko	58	4	47	17
Lotyšsko	7	78	37	20
Estonsko	21	15	118	31
Nizozemí	15	60	88	36
Švédsko	2	30	141	42
Slovinsko	58	92	72	63
Belgie	24	49	154	65
Portugalsko	10	123	94	66
Německo	39	65	124	67
Litva	68	54	112	71
Rakousko	58	57	142	80
Francie	65	36	157	82
Finsko	51	98	109	83
Řecko	54	93	114	86
Bulharsko	42	160	59	88
Španělsko	10	116	149	93
Česká republika	27	168	115	113
Itálie	35	134	164	122
Slovensko	83	129	121	122
Polsko	22	146	67	125
Maďarsko	68	126	143	127
Rumunsko	175	70	107	134

Zdroj: Studie Jak se platí daně 2008 vypracovaná společností PricewaterhouseCoopers a Světovou bankou

6.2 Transparentnost daňového systému

„Průhlednost daňové oblasti znamená, že je zřejmé, kdo nese daňové břemeno. Z tohoto hlediska jsou „dobré“ osobní důchodové daně. Daně ze spotřeby a daně ze zisků společností nikoliv. Další podmínkou politicky průhledného daňového systému je, že veškeré jeho změny jsou výsledkem legislativního procesu a že se vláda pravidelně zodpovídá voličům za výši daňových příjmů a výdajů.“ [60]
Po zavedení rovné daně spějeme k větší jednoduchosti a transparentnosti daňového systému.

V Norsku je příčinou transparentnosti také minimální úroveň korupce. Občané vládě důvěřují, protože je na vše vidět. Daňová přiznání jsou otevřená a volně přístupná na internetu.

6.3 Snížení daně z příjmů

Prioritou vlády by mělo být také snížení daňového zatížení práce. Nízké daně motivují, vysoké jsou důvodem pro rozmach šedé ekonomiky. Daně z příjmů jsou však v České republice na nejnižší úrovni za poslední dobu a není předpokládána jejich změna.

Česká republika by měla určitě více podporovat podnikatelské aktivity a poskytnout podnikatelům co nejpříjemnější podmínky.

6.4 Sociální systém

V Norsku zvyšují životní úroveň obyvatel především prostřednictvím sociálního systému, který je financován vysokými daněmi a hlavně ropným fondem. Země Skandinávie jsou považovány za země s nejpropracovanější sociální politikou státu. Hlavním cílem vlády je minimalizovat rozdíly v úrovni života mezi lidmi. V Norsku klesla „chudoba“ po vyplacení sociálních dávek z 29% na 11% (Eurostat 2005), a to nejen díky sociálním dávkám, ale také díky aktivní politice na trhu práce. [54]

Ovšem i v České republice je odpor k sociálním nerovnostem historicky zakořeněn. Změny po tržní transformaci však musely vést ke zvyšování nerovnosti v příjmech a dříve skrytá chudoba se začala výrazněji projevovat.

Podle různých analýz vyplývá, že je adresnost sociálních programů v České republice uspokojivá, ale český sociální systém trpí odvrácenou stranou dobré adresnosti, takzvanou pastí chudoby, která říká, že „čím více jsou dávky koncentrovány na nejchudší skupiny, tím spíše narušují motivaci k práci.“ [60]

To znamená, že nejchudší rodiny nejsou motivovány ke zvyšování svých příjmů prací. „Zvýšení příjmů o malou částku totiž často vede ke ztrátě nároku na některou sociální dávku, čímž může rodina víc ztratit než získat.“ [61]

„Český sociální systém je poměrně dobře zacílen na podporu 20 % nejchudších rodin, na druhou stranu však tyto rodiny v podstatě demotivuje ke snaze zvyšovat své příjmy vlastní prací. Systém daňových úlev v České republice pak pomáhá spíše bohatším rodinám.“ [61]

V České republice klesla „chudoba“ po vyplacení sociálních dávek z 21% na 8%. [54]

7 ZÁVĚR

Ještě před sto lety bylo Norsko jedním z nejhudších států v Evropě, o padesát let později dohnalo západní Evropu a dnes patří k nejbohatším zemím na světě.

Norsko je země od přírody obdařena nebývalou krásou a přírodními zdroji, jako je ropa a zemní plyn. Bylo by však příliš jednoduché a nesprávné učinit závěr, že je norský úspěch založen pouze na rostoucím ropném sektoru. Je pravda, že Norské království značně těží ze svých ropných zdrojů, ale dobrý výkon není jen o ropě. Je to o komunikaci a chování vlády ke svým občanům a světu. Norský model sociálního státu je nejen účinný v zajištění služeb pro veřejnost, ale přispívá také k velké flexibilitě na trhu práce, která vede k nízké nezaměstnanosti. Norská hospodářská politika se zaměřuje na vysokou účast na trhu práce, nízkou nezaměstnanost a stabilní a udržitelný růst.

Norské království klade velký důraz na přerozdělování příjmů. Daňový systém Norska je navržený tak, aby přispíval k větší rovnosti mezi lidmi a aby zajistil stejnou životní úroveň v penzi, jako měli občané v produktivním věku. Financování štědrých vládních transferů je částečně zajištěno progresivními daněmi. Norský daňový systém je založen na principu, že každý by měl platit podle svých možností a přijímat služby podle svých potřeb. Celková míra zdanění vzhledem k HDP činí v Norsku 43%, v ČR je to 35%. V praxi to znamená, že daně z příjmu jsou vysoké, navíc se platí daň z bohatství, která v České republice není zavedena. Vysoké zdanění je v Norsku přijímáno kladně, protože Norové přesně vědí, na co jsou jejich peníze využity.

Co se týče zdanění příjmů právnických osob, existují různé právní předpisy pro takzvaný pevninský průmysl a pro ropný průmysl probíhající na dně moří. Norsko je specifické také ekologickými daněmi, které mají v zemi velkou tradici a podíl ekologických daní je nad průměrem v zemích EU.

Pro ekonomický růst a zvyšování životní úrovně je klíčovým faktorem a zdaleka nejdůležitějším zdrojem lidský kapitál. Občané Norska jsou velmi vzdělaní a kvalifikovaní. Průměrná mzda v Norsku je jedna z nejvyšších na světě. I přes to, že je pracovní síla velmi drahá a daňové zatížení je rovněž jedno z nejvyšších na světě, patří

Norsko spolu s ostatními severskými zeměmi mezi státy s nejlepšími podmínkami pro podnikání. Kriminalita je nízká a korupce takřka neexistuje. Je zaručena ochrana hospodářské soutěže. Administrativní překážky jsou minimální a daňový systém je jednoduchý a hlavně transparentní. Podle statistik je daňový systém Norska 18. nejjednodušší na světě. České republice v tomto žebříčku patří až 128. místo. Dá se říci, že mají-li občané vhodné podmínky pro podnikání, zažívá hospodářský růst celá země, tak jako tomu je právě v Norsku.

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Základní makroekonomické ukazatelé.....	12
Tab. č. 2: Celkové daňové příjmy jako procento k HDP	24
Tab. č. 3: Žebříček zemí s vysokým HDI, 2010	57
Tab. č. 4: Všeobecné vládní výdaje podle funkcí jako procenta k celkovým vládním výdajům, v milionech NOK.....	59
Tab. č. 5: Výhodnost daňových systémů v zemích EU a v Norsku	72

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Mapa Norska.....	8
Obr. č. 2: Celkové daňové příjmy jako procento k HDP	25
Obr. č. 3: Mapa světa podle indexu lidského rozvoje, 2011	57
Obr. č. 4: Všeobecné vládní výdaje podle funkcí, v procentech.....	59
Obr. č. 5: Deset zemí s nejvyšší průměrnou mzdou, v CZK.....	62
Obr. č. 6: Podíl z příjmů z jednotlivých druhů daní.....	65

SEZNAM ZKRATEK

EU	Evropská unie
EHP	Evropský hospodářský prostor
Norsko	Norské království
NOK	koruna norská
HDP	hrubý domácí produkt
DPH	daň z přidané hodnoty
CZK	koruna česká
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
FO	Fyzická osoba
FIFO	First In First Out
LIFO	Last In Last Out
CO²	Oxid uhličitý
HDI	Human Development Index
Tab.	tabulka
Obr.	obrázek
tzv.	takzvaný
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
např.	například

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] HOFFMANN, T., JØRGENSEN, H. [online elektronická brožura], *Doing business in Norway*. Mellbye & Bech, 2012. Dostupné na WWW: <http://www.wiersholm.no/aktuelt/Documents/artikler%20i%20PDF-format/Doing%20Business%20in%20Norway%202011.pdf>
- [2] HARDING, A. - GUPTA A. *Modelling our Future: Population Ageing, Social Security and Taxation*. Amsterdam: Elsevier Science, 2007. ISBN 978-0762313433.
- [3] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Norská strana práce* [cit. 2012-03-20], poslední úpravy 26. 1. 2012, dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Norsk%C3%A1_strana_pr%C3%A1ce
- [4] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: vnitropolitická charakteristika* [cit. 2012-01-15], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/norsko-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000790/>
- [5] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. [online], *Norsko* [cit. 2012-01-20], dostupné na WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/norsko/politika/zahranicne_politicka_orientace.html
- [6] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICE. [online], *Smíšené hospodářství* [cit. 2012-03-27], dostupné na WWW: http://www.noramb.cz/About_Norway/business/economy/mixed/
- [7] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICE. [online], *Ekonomický růst* [cit. 2012-03-27], dostupné na WWW: http://www.noramb.cz/About_Norway/business/economy/growth/
- [8] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Norsko* [cit. 2012-03-28], poslední úpravy 25. 2. 2012, dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Norsko>

- [9] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Ekonomika Norska* [cit. 2012-03-28], dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Ekonomika_Norska
- [10] EKONOMICKÝ PORTÁL EUROEKONOM. [online], *Norsko: vlastní cestou k prosperitě* [cit. 2012-03-28], dostupné na WWW: <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jl-norsko>
- [11] CULTURAL PROFILES. [online], *Norway*, dostupné na WWW: http://www.culturalprofiles.net/norway/Directories/Norway_Cultural_Profile/-2062.html
- [12] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: očekávaný vývoj v teritoriu* [cit. 2012-03-15], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/norsko-ocekavany-vyvoj-v-teritoriu/10/1000790/>
- [13] VANČUROVÁ, A., a kol. *Daňový systém ČR aneb učebnice daňového práva*. Praha: VOX, 2008. ISBN 978-80-86324-72-2.
- [14] KUBÁTOVÁ, K., VÍTEK, L. *Daňová politika, teorie a praxe*. Praha: CODEX, 1997. ISBN 80-85963-23-X
- [15] VYBÍHAL, V. *Veřejné finance*. Brno: B.I.B.S., 2001. ISBN 80-86575-03-9
- [16] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Správce daně*, poslední úpravy 10. 2. 2012, dostupné na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Spr%C3%A1vce_dan%C4%9B
- [17] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Taxation in Norway*, poslední úpravy 21. 3. 2012, dostupné na WWW: http://en.wikipedia.org/wiki/Taxation_in_Norway
- [18] CHRISTIANSEN, V. *Norwegian Income Tax Reforms*. Munich: CESifo DICE, 2004. ISBN 82-995331-3-9.
- [19] BUSINESSINFO. [online], *Podnikání a daně v Norsku*, dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/norsko/podnikani-a-dane-v-norsku/1000790/59281>

- [20] NORSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online], *High tax level in the Nordic countries*, dostupné na WWW:
http://www.ssb.no/english/subjects/12/01/skattoecd_en/
- [21] HONS – EKONOMIE. [online], *Daňový systém a soustava ČR* [cit. 2012-03-20], dostupné na WWW: <http://hons-ekonomie.wz.cz/dane.pdfng>
- [22] VESELÝ, A. *Norský stát blahobytu a jeho zdroje*: bakalářská práce. Praha: Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů, 2010. 52 l. Vedoucí bakalářské práce Vladimír Prorok
- [23] PASCAL, A. *OECD Economic surveys: Norway 2010*. Paris: OECD Publishing, 2010. ISBN 978-92-64-07712-6
- [24] BORTLOVÁ, H. *Srovnání přímých daní ČR a Norska*: bakalářská práce. Brno: Vysoké učení technické, Fakulta podnikatelská, 2009. 64 l. Vedoucí bakalářské práce Pavel Svirák
- [25] WOLTERS, K. *Daně 2008*. Praha: ASPI., 2008. ISBN 978-80-7357-349-2
- [26] DELLOITTE Global Services Limited. [online elektronická brožura], *Norway Taxation and Investment 2011*, dostupné na WWW:
http://www.deloitte.com/assets/Dcom-Global/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_Norway.pdf
- [27] KPMG LawAdvokatfirma DA. [online elektronická brožura], *Tax Facts Norway 2010, A survey of a Norwegian Tax System*, dostupné na WWW:
http://www.kpmg.no/arch/_img/9585751.pdf
- [28] BUSINESS CENTER. [online], *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů*, dostupné na WWW:
<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/cast1.aspx>
- [29] GLOBAL PROPERTY GUIDE. [online], *Norway*, dostupné na WWW:
<http://www.globalpropertyguide.com/Europe/Norway/Taxes-and-Costs>

- [30] FINANCE. [online], *Majetkové daně jsou v Česku nízké*, dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/284151-majetkove-dane-jsou-v-cesku-nizke/>
- [31] BUSINESS CENTER. [online], *Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí*, dostupné na WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trojdan/cast1.aspx>
- [32] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: finanční a daňový sektor* [cit. 2012-12-03], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/norsko-financni-a-danovy-sektor/5/1000790/>
- [33] WORLD TAX RATES 2011/2012. [online], *Norway Tax Rates*, dostupné na WWW: <http://www.taxrates.cc/html/norway-tax-rates.html>
- [34] MĚŠEC. [online], *Daň z příjmů právnických osob v Evropě* [cit. 2012-11-23], dostupné na WWW: <http://www.mesec.cz/clanky/dan-z-prijmu-pravnickych-osob-v-evrope/>
- [35] BUBENÍKŮV EKONOMICKÝ ZPRAVODAJ. [online], *Reforma daně z příjmů právnických osob 2012-2013*, dostupné na WWW: <http://bubenikuvzpravodaj.blogspot.com/2011/04/reforma-dane-z-prijmu-pravnickych-osob.html>
- [36] BUSINESSINFO. [online], *Podnikání a daně v Norsku* [cit. 2012-12-13], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/norsko/podnikani-a-dane-v-norsku/1000790/59281/>
- [37] AKTUÁLNĚ. [online], *Zvýšení DPH, sazba daně z přidané hodnoty* [cit. 2012-12-15], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/norsko/podnikani-a-dane-v-norsku/1000790/59281/>

- [38] FINANSDEPARTEMENTET. [online], *Statsbudsjettet 2012*, dostupné na WWW:
http://www.statsbudsjettet.no/upload/Statsbudsjett_2012/dokumenter/pdf/summary_chapter1_tax.pdf
- [39] TOLL CUSTOMS. [online elektronická brožura], *Excise duty on alcohol*, dostupné na WWW:
<http://www.toll.no/upload/aarsrundskriv/Engelske/2011%20Alcohol.pdf>
- [40] ORBION. [online], *Norsko – obchody a ceny* [cit. 2012-12-15], dostupné na WWW: <http://norsko.orbion.cz/stat/pruvodce/obchody-a-ceny-1762/>
- [41] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Spotřební daň* [cit. 2012-12-18], poslední úpravy 26. 1. 2012, dostupné na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Spot%C5%99ebn%C3%AD_da%C5%88
- [42] FICLOVÁ, E. *Spotřebné dane v Európe*: dizertační práce. Brno: Masarykova univerzita, Katedra finančního práva a národního hospodářství, 2009. 258 l. Vedoucí dizertační práce Ivana Pařízková
- [43] NORSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online], *Environmental taxes in Norway*, dostupné na WWW: <http://www.ssb.no/english/magazine/art-2005-11-17-01-en.html>
- [44] STUDIE Hnutí DUHA 2008. [online elektronická brožura], *Ekologická daňová reforma – impuls pro modernizaci ekonomiky*, dostupné na WWW:
http://hnutiduha.cz/uploads/media/EDR_navrh.pdf
- [45] KARAFIÁTOVÁ, S. *Vzdálenosti a shluky krajů podle životní úrovně*: diplomová práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko – správní, 2011. 66 l. Vedoucí diplomové práce Jana Kubanová
- [46] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Index lidského rozvoje* [cit. 2012-12-18], poslední úpravy 27. 1. 2012, dostupné na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Index_lidsk%C3%A9ho_rozvoje

- [47] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Dekomodifikace* [cit. 2012-12-18], poslední úpravy 7. 4. 2011, dostupné na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Dekomodifikace>
- [48] LØDEMEL, I., DAHL, E., DROPPING, J. *Social Policies in Norway: Processes, Structures and Implementation Mechanisms*. New York: United Nations, 2001. ISBN 978-80-7431-013-3
- [49] NORSKO, OFICIÁLNÍ STRÁNKY V ČESKÉ REPUBLICE. [online], *Příspěvky na rodičovské dovolené a otcovská dovolená*, dostupné na WWW: http://www.noramb.cz/About_Norway/policy/Socialni-blahobyt/benefits/
- [50] TRÁVNIČKOVÁ, R. *Participace žen na pracovním trhu*. diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta ekonomicko – správní, 2009. 77 l. Vedoucí diplomové práce Lenka Vystavělová
- [51] VIEWS AND NEWS FROM NORWAY. [online], *Welfare system worth higher taxes*, dostupné na WWW: <http://www.newsinenglish.no/2010/09/05/welfare-system-worth-higher-taxes/>
- [52] MĚŠEC. [online], *Nízké daně jsou receptem na vysokou životní úroveň. A stát také vydělá*, dostupné na WWW: <http://www.mesec.cz/clanky/nizke-dane-jsou-receptem-na-vysokou-zivotni/>
- [53] AKSAMÍT, J., MASAROVICHOVÁ, M., VALENTOVÁ, K. *Evropské sociální systémy* [cit. 2012-12-21], dostupné na WWW: <http://nb.vse.cz/~LAPACEKM/Prace/1245/evrsocsys.pdf>
- [54] MĚŠEC. [online], *Kde jsou nejvyšší sociální dávky*, dostupné na WWW: <http://www.mesec.cz/clanky/kde-jsou-nejvyssi-socialni-davky/>
- [55] DENÍK REFERENDUM. [online], *V čem nám může jít Norsko příkladem* [cit. 2012-03-08], dostupné na WWW: <http://www.denikreferendum.cz/clanek/467-v-cem-nam-muze-jit-norsko-prikladem>

- [56] AARP INTERNATIONAL. [online], *The Aging Population in Norway: Future Challenges for Health and Care System*, dostupné na WWW: http://www.aarpinternational.org/resourcelibrary/resourcelibrary_show.htm?doc_id=545691
- [57] ČESKÁ TELEVIZE. [online], *Norský objev roku - obří ropné pole*, dostupné na WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/140397-norsky-objev-roku-obri-ropne-pole/>
- [58] FINANCE. [online], *Český daňový systém patří k nejsložitějším* [cit. 2012-03-12], dostupné na WWW: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/138800-cesky-danovy-system-patri-k-nejslozitejsim/>
- [59] NOVINKY.CZ. [online], *Česko má až 113. nejvýhodnější daňový systém na světě* [cit. 2012-03-12], dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/127241-cesko-ma-az-113-nejvyhodnejsi-danovy-system-na-svete.html>
- [60] KOUBOVÁ, H. *Srovnávací studie daňových soustav České republiky a země EU*: diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta ekonomicko – správní, 2009, 92 l. Vedoucí diplomové práce Václav Vybíhal
- [61] PENÍZE.CZ. [online], *Jak neuvíznout v pasti chudoby* [cit. 2012-03-12], dostupné na WWW: <http://www.penize.cz/socialni-davky/15431-jak-neuviznout-v-pasti-chudoby>
- [62] OECD. *Revenue Statistics*. 2011. ISBN 978-92-6412-285-7
- [63] WIKIPEDIA.ORG. [online], *Human Development Index*, poslední úpravy 1. 4. 2012, dostupné na WWW: http://en.wikipedia.org/wiki/Human_Development_Index
- [64] NORSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online], *General government expenditure by function*, dostupné na WWW: http://www.ssb.no/en/offinnut/histtab/t11_8591.html

- [65] NORSKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online], *Population: An Aging society*, dostupné na WWW: http://www.ssb.no/english/subjects/00/norge_en/bef_en.pdf
- [66] MINISTERSTVO FINANCÍ NORSKA. [online], dostupné na WWW: <http://www.regjeringen.no>
- [67] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: Ekonomická charakteristika země* [cit. 2012-04-03], dostupné na WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/norsko-ekonomicka-charakteristika-zeme/4/1000790/>
- [68] NOVINKY. [online], *Ekonomové spočítali mzdy na celém světě. Jak jsou na tom Češi?*, dostupné na WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/263380-ekonomove-spocitali-mzdy-na-celem-svete-jak-jsou-na-tom-cesi.html>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Základní makroekonomické ukazatele, za posledních 5 let, v běžných cenách v mld. NOK

Příloha B: Daňové zatížení v procentech mzdových nákladů pro různé úrovně mezd a typy domácností, 2000 a 2010

Příloha A:

**ZÁKLADNÍ MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE, ZA POSLEDNÍCH 5 LET,
V BĚŽNÝCH CENÁCH V MLD. NOK**

Hrubý domácí produkt - objem a meziroční přírůstky

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
V běžných cenách v mld. NOK	1945	2159	2271	2534	2408	2496
Meziroční změny objemu v %	2,7	2,3	2,7	1,8	- 1,5	0,3
HDP na obyvatele v tis. NOK	420,9	463,3	482,7	533,3	498,7	510,5
HDP na obyvatele v tis. USD	71,6	78,8	82,1	90,7	84,8	86,8
HDP na obyvatele v tis. EUR	51,2	56,3	58,7	64,8	60,7	62,2

Pozn.: 1 USD = 5,88 NOK, 1 EUR = 8,22 NOK (annual average of daily rates - 2010)

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Primární sektor						
Zemědělství, lov a lesnictví	16,1	13,5	16,5	14,4	12,7	17,5
Rybolov	11,6	15,1	11,6	10,0	11,0	18,6
Těžba ropy a plynu	439,8	518,1	475,7	670,0	507,0	520,3
Těžba rud a kamene	3,8	3,9	4,8	4,9	4,2	3,9
Sekundární sektor						
Průmyslová výroba	165,2	186,0	210,6	208,6	206,0	206,2
Stavebnictví	78,6	87,8	101,6	110,8	110,4	108,6
Dodávky el. energie a plynu	41,8	50,9	43,0	58,4	52,2	59,3
Terciální sektor						
Oblast služeb bez vlády	735,7	796,5	877,0	941,0	928,6	929,7
Vládní služby	277,1	295,1	320,6	351,0	377,0	393,6
Z toho sektor obrany	14,0	14,8	16,0	17,0	18,0	18,6
DPH a investiční daň	153,1	172,1	188,7	184,8	186,3	201,2

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ostatní nepřímé daně	63,2	66,1	67,8	69,2	66,9	74,2
Subvence	-40,2	-40,7	-42,9	-45,3	-71,7	-54,7
Statistická chyba	-2,9	-2,7	2,1	-3,8	-0,3	-0,8
HDP celkem	1 942,9	2 161,7	2 277,1	2 543,1	2 408,3	2496,2

Struktura HDP z hlediska užití - hlavní sektory

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Domácí spotřeba	820,4	883,2	941,6	992,4	1 012,2	1073,2
Vládní nákupy	388,9	415,4	447,1	489,0	534,9	558,3
- Z toho pro sektor obrany	29,0	28,8	31,1	33,6	34,9	35,1
Hrubé investice	359,1	409,1	484,6	527,2	515,4	522,3
Export celkem	865,3	1 005,5	1 042,2	1 196,3	1 005,4	1 046,9
Import celkem	546,3	612,1	679,0	731,4	657,8	714,5
Změna zásob	54,5	60,8	40,6	64,4	-1,8	10,0

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
HDP celkem	1 942,9	2 161,7	2 277,1	2 543,1	2 408,3	2 496,2

Míra nezaměstnanosti

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr v %	4,6	3,4	2,5	2,6	3,2	3,5

Úrokové sazby

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměr v %	1,9	2,7	4,3	5,3	1,75	2,00

Vývoj měnového kurzu

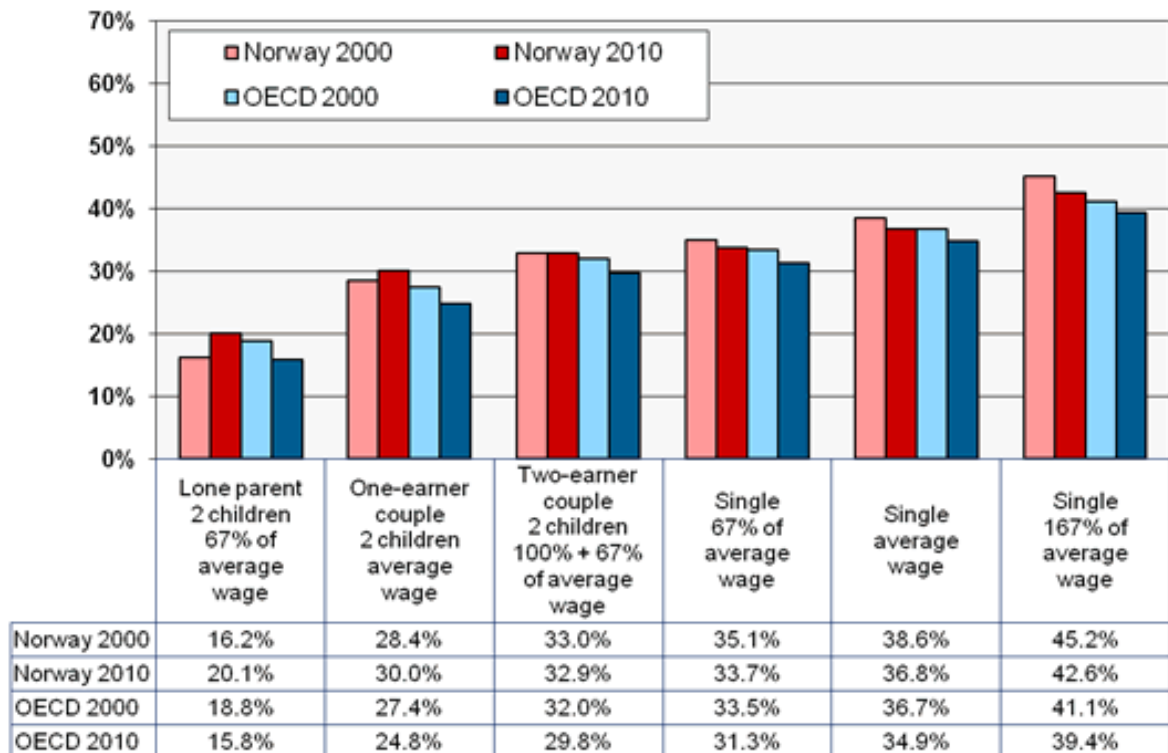
Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kurs k USD – průměr	6,45	6,42	5,86	5,64	6,28	5,88
Kurs k EUR – průměr	8,01	8,05	8,02	8,22	8,72	8,22

Zdroj: [67] BUSINESSINFO. [online], *Norsko: Ekonomická charakteristika země*

Příloha B:

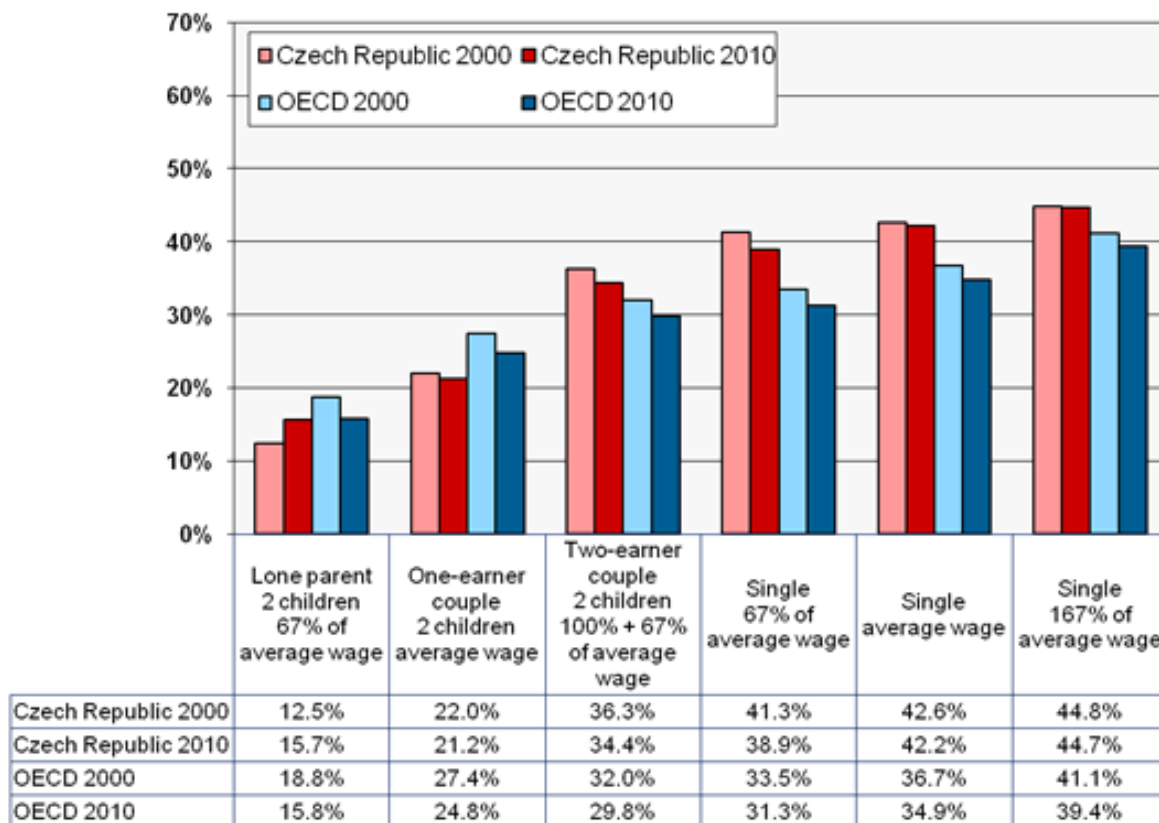
DAŇOVÉ ZATÍŽENÍ V PROCENTECH MZDOVÝCH NÁKLADŮ PRO RŮZNÉ ÚROVNĚ MEZD A TYPY DOMÁCNOSTÍ, 2000 A 2010

Norsko

Daňové zatížení v Norsku je dlouhodobě vyšší, než je průměr OECD. [23]

Česká republika

Za posledních 10 let se daňové zatížení pracovních příjmů a zatížení sociálním zabezpečením v ČR mírně snížilo, s výjimkou rodičů bez dětí s nízkým příjmem, u kterých se daňové zatížení zvyšuje. Průměrné daňové zatížení zůstává 4% nad průměrem OECD pro většinu typů rodin. Jediným případem, kdy je daňové zatížení pod průměrem zemí OECD je rodina s jedním pracujícím rodičem a dvěma dětmi, kdy činí daňové zatížení 21,2%.

ABSTRAKT

KRULIŠOVÁ, K. *Daňový systém Norska a jeho porovnání s českým daňovým systémem*. Diplomová práce. Plzeň: Fakulta ekonomická, Západočeská univerzita v Plzni, 87 s., 2012

Klíčová slova: Norsko, Česká republika, daňový systém, srovnání, životní úroveň

Tato diplomová práce s názvem „Daňový systém Norska a jeho srovnání s českým daňovým systémem“ má za úkol analyzovat a zhodnotit daňový systém Norska a porovnat ho s českým daňovým systémem. První kapitola se zabývá charakteristikou norské ekonomiky, druhá kapitola objasňuje základní pojmy z daňové problematiky. Analýza norského daňového systému je obsažena v kapitole číslo 3 spolu se srovnáním s daňovým systémem ČR podle platných daňových zákonů pro rok 2012, tato kapitola obsahuje modelové příklady pro komparaci zdanění příjmů v ČR a v Norsku. Čtvrtá kapitola pojednává o životní úrovni obyvatel Norska, o modelu sociálního státu a zdrojů jeho financování. Závěrečná kapitola se týká zhodnocení norského státu blahobytu a doporučení plynoucích pro daňový systém České republiky.

KRULIŠOVÁ, K. *The tax system of Norway and its comparison with the Czech tax system*
Master's thesis. Pilsen: Faculty of Economics, University of West Bohemia in Pilsen, 87 s.,
2012

Keywords: Norway, Czech Republic, tax system, comparison, standard of living

This Master's thesis named "The tax system of Norway and its comparison with the Czech tax system" aims to analyse and evaluate the Norwegian tax system and compare it with the Czech tax system. The first chapter is focused on characterization of the Norwegian economy, the second chapter introduces basic terminology of the tax area. An analysis of the Norwegian tax system is stated in the third chapter together with the Czech tax system comparison according to the valid tax laws in 2012. This chapter contains model examples of the income taxation in the Czech Republic and Norway. The fourth chapter describes standard of living in Norway, social state model and resources of its funding. The final chapter evaluates Norwegian welfare state and offers advices for the Czech tax system.